

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

Ε Κ Θ Ε Σ Η

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝ. ΤΑΣΟΥΛΑ

ΑΘΗΝΑ 2024

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝ. ΤΑΣΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ 2024**

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Περιεχόμενα

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΥ) ΚΟΝΣΟΛΑ.....	1
II.	ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	3
III.	ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΚΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ.....	5
IV.	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ.....	11
	1. «Η Έδρα της UNESCO “Creative Cities in Motion”. Η Έδρα για τις Δημιουργικές, Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις και Περιφέρειες»	13
	Εισηγήτρια Παναγιού (Γιώτα) Πούλου, Α΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής	
	2. «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές»	19
	Εισηγητής: Τσίμαρης Ιωάννης, Β΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής	
	3. «Διάβρωση ακτών: μέθοδοι αντιμετώπισης και θεσμικό πλαίσιο»	25
	Εισηγητής: Βασίλειος Γιόγιακας, Μέλος της Επιτροπής	
	4. «Το Δημογραφικό από τη σκοπιά της Ελληνικής Περιφέρειας»	29
	Εισηγητής: Παναγής Καππάτος, Μέλος της Επιτροπής	
	5. «Νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε περίοδο εξελισσόμενης κλιματικής κρίσης»	39
	Εισηγητής: Νεοκλής Κρητικός, Μέλος της Επιτροπής	
	6. «Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη».....	43
	Εισηγήτρια: Μαρία Ελένη Σούκουλη - Βιλιάλη, Μέλος της Επιτροπής	
	7. «Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης για τις πυρόπληκτες περιοχές».....	49
	Εισηγητής: Κωνσταντίνος Μπούμπας, Μέλος της Επιτροπής	
	8. «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές».	53
	Εισηγητής: Οζγκιούρ Φερχάτ, Μέλος της Επιτροπής	
	9. «Πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης για την ενίσχυση της στελέχωσης προσωπικού ορεινών και νησιωτικών δήμων»	57
	Εισηγητής: Νικόλαος Βρεττός, Μέλος της Επιτροπής	
	10. «Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη».....	63
	Εισηγητής: Ιωάννης Κόντης, Μέλος της Επιτροπής	
V.	ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	69

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΥ) ΚΟΝΣΟΛΑ

Η λειτουργία της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής, τόσο αυτή την κοινοβουλευτική περίοδο, όσο και τις προηγούμενες, ταυτίστηκε με μια παραγωγική δραστηριότητα, αλλά κυρίως με την κυριαρχία μιας συνθετικής αντίληψης.

Κυριάρχησε η διάθεση συνεργασίας με τους συναδέλφους όλων των παρατάξεων.

Αναδείξαμε δύσκολα θέματα, τα οποία απασχολούν τους πολίτες της ελληνικής Περιφέρειας.

Καταφέραμε να ανοίξουμε μια νέα συζήτηση, όχι μόνο για την αναγκαιότητα της περιφερειακής ανάπτυξης, αλλά και για την ανάγκη μιας νέας προσέγγισης και κατανόησης των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικές και ορεινές περιοχές της χώρας.

Η έκθεση πεπραγμένων, αλλά και οι εισηγήσεις των συναδέλφων-βουλευτών της Επιτροπής Περιφερειών αποτυπώνουν αυτή την πραγματικότητα.

Στην Α΄ Σύνοδο της Κ΄ Κοινοβουλευτικής Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων συνεδρίασε εννέα (9) φορές¹.

Στην πρώτη συνεδρίαση, έγινε ο προγραμματισμός των εργασιών της, που τηρήθηκε στο μέγιστο βαθμό, αφού κάποιες φορές οι ανάγκες, αλλά και η επικαιρότητα μας υποχρέωσαν να προτάξουμε θέματα ζωτικής σημασίας.

Στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής, συζητήσαμε για τα νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε περίοδο εξελισσόμενης κλιματικής κρίσης.

Στην τρίτη συνεδρίαση, ασχοληθήκαμε με το Δημογραφικό πρόβλημα από τη σκοπιά της ελληνικής Περιφέρειας.

Στην τέταρτη συνεδρίαση, συζητήσαμε για την Πολιτιστική Πολιτική και την Περιφερειακή Ανάπτυξη.

---

¹ Δεν συμπεριλαμβάνονται οι δύο συνεδριάσεις με θέμα τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης, τον ορισμό Εισηγητών και την έγκρισή της, καθώς και η συνεδρίαση για την εκλογή του Προεδρείου της Επιτροπής.

Το θέμα της επικαιροποίησης του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης για τις πυρόπληκτες περιοχές, απασχόλησε την πέμπτη συνεδρίαση της Επιτροπής, σε κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής.

Το ζήτημα της Διάβρωσης των ακτών συζητήθηκε στην έκτη συνεδρίαση, σε συνδυασμό με τις μεθόδους αντιμετώπισης και τις προτάσεις αλλαγών στο θεσμικό πλαίσιο.

Στην έβδομη συνεδρίαση της Επιτροπής, το θέμα μας ήταν «Η Έδρα της UNESCO “Creative Cities in Motion”. Η Έδρα για τις Δημιουργικές, Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις και Περιφέρειες».

Την Επιτροπή μας, απασχόλησαν οι πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές, στην όγδοη συνεδρίαση.

Τέλος, στην ένατη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών, συζητήσαμε για τις Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης για την ενίσχυση της στελέχωσης του προσωπικού των ορεινών και νησιωτικών δήμων.

Σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στο Κεφάλαιο III της Έκθεσης, κλήθηκαν, παρευρέθηκαν, τοποθετήθηκαν και κατέθεσαν προτάσεις και πολιτικές για τα πολυσύνθετα ζητήματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, Υπουργοί και μέλη της Κυβέρνησης, Εκπρόσωποι Φορέων Α΄ και Β΄ Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι και μέλη της Πανεπιστημιακής και Ακαδημαϊκής Κοινότητας, επιστημονικοί και παραγωγικοί φορείς της χώρας.

Τα Μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής, και άλλα Μέλη του Κοινοβουλίου, συμμετείχαν στις συνεδριάσεις και επέδειξαν πνεύμα αγαστής σύμπνοιας και γόνιμης συνεργασίας, καταθέτοντας τις προτάσεις και τους προβληματισμούς τους. Το πνεύμα αυτό αποτυπώθηκε και στην κατά πλειοψηφία έγκριση των πεπραγμένων της Επιτροπής.

II. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατά την Α΄ Τακτική Σύνοδο της Κ΄ Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών συνεστήθη με την υπ΄ αριθμ. 9631/6466, από 28 Ιουλίου 2023, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, κ. Κωνσταντίνου Αν. Τασούλα, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ).

Η ανωτέρω απόφαση τροποποιήθηκε με τις υπ΄ αριθμ. 12658/8517/23.10.2023, 13373/8974/06.11.2023, 15510/10475/16.12.2023, 15511/10476,16.12.2023, 15664/10584/19.12.2023, 6319/4414/24.05.2024 και 7613/5249/01.07.2024, αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής και η τελικώς διαμορφωθείσα σύνθεση της Επιτροπής, για την Α΄ Σύνοδο της Κ΄ Περιόδου, ήταν η ακόλουθη: Βασίλειος Γιόγιακας, Ιωάννης Γιώργος, Αναστάσιος (Τάσος) Δημοσχάκης, Αθανάσιος Ζεμπίλης, Τσαμπίκα (Μίκα) Ιατρίδη, Αθανάσιος Καββαδάς, Παναγής Καππάτος, Εμμανουήλ (Μάνος) Κόνσολας, Νεοκλής Κρητικός, Κωτσός Γεώργιος, Περικλής Μαντάς, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης, Αικατερίνη Μονογυιού, Ιωάννης Πασχαλίδης, Μαρία - Ελένη (Μαριλένα) Σούκουλη – Βιλιάλη, Αθανάσιος Σταυρόπουλος, Αλέξανδρος - Χρήστος Αυλωνίτης, Αλέξανδρος Μεικόπουλος, Ανδρέας Παναγιωτόπουλος, Πέτρος Παππάς, Παναγιού (Γιώτα) Πούλου, Χριστίνα Σταρακά, Ιωάννης Τσίμαρης, Εμμανουήλ Χνάρης, Ιωάννης Δελής, Χρήστος Κατσώτης, Κωνσταντίνος Μπούμπας, Οζγκιούρ Φερχάτ, Νικόλαος Βρεπτός, Αδαμάντιος Καραναστάσης και Ιωάννης Κοντής.

Για την εκλογή των μελών του Προεδρείου της εφαρμόζεται το άρθρο 34 ΚτΒ, σε συνδυασμό με το άρθρο 43 Α παρ. 4 ΚτΒ, που ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι δύο Αντιπρόεδροι και ένας Γραμματέας εκλέγονται από τα μέλη της Επιτροπής, από την πρώτη, δεύτερη και τρίτη κατά σειρά σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, αντιστοίχως.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε σε Σώμα, κατά τις διαδικασίες του Κανονισμού της Βουλής, την 4^η Σεπτεμβρίου 2023, με την εκλογή των μελών του Προεδρείου της. Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, ο Βουλευτής, κ. Εμμανουήλ (Μάνος) Κόνσολας. Το αξίωμα του Α΄ Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε η Βουλευτής, κυρία Παναγιού (Γιώτα) Πούλου και του Β΄ Αντιπροέδρου ο Βουλευτής, κ. Ιωάννης Τσίμαρης. Για το αξίωμα του Γραμματέα δεν υπεβλήθη πρόταση υποψηφιότητας.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής (άρθρο 43Α, παρ. 2, περ. στ΄) αντικείμενο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών είναι «η παρακολούθηση και ενημέρωση της Βουλής για τη λειτουργία των περιφερειακών οργάνων της Πολιτείας και ιδίως για ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της εκπροσώπους της Κυβέρνησης και των περιφερειών ή της τοπικής αυτοδιοίκησης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρεί χρήσιμο για το έργο της».

III. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΚΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών πραγματοποίησε συνολικά δώδεκα (12) συνεδριάσεις (συμπεριλαμβανομένης εκείνης της εκλογής των μελών του Προεδρείου της) κατά την Α' Σύνοδο της Κ' Περιόδου.

Η Επιτροπή, κατά την πρώτη συνεδρίασή της ασχολήθηκε με τον προγραμματισμό του έργου της, ενώ στις οκτώ (8) συνεδριάσεις, που ακολούθησαν, εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των Μελών της και υποβολή προτάσεων, αρμόδιοι Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, Ακαδημαϊκοί Καθηγητές, καθώς και εκπρόσωποι φορέων Α' και Β' Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και φορέων πανεπιστημιακών και παραγωγικών φορέων της χώρας.

Στις δύο τελευταίες συνεδριάσεις της, η Επιτροπή συζήτησε τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης, τον ορισμό Εισηγητών κατά θέματα και τελικώς την έγκρισή της.

Ειδικότερα:

1. Συνεδρίαση της 4^{ης} Σεπτεμβρίου 2023

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Εκλογή Προεδρείου».

2. Συνεδρίαση της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2023

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Προγραμματισμός των εργασιών της Επιτροπής».

3. Συνεδρίαση της 8^{ης} Νοεμβρίου 2023

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε περίοδο εξελισσόμενης κλιματικής κρίσης».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Βασίλειος Κικίλιας, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Ευθύμιος Λέκκας, Καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής, Εφαρμοσμένης Γεωλογίας και Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών, Πρόεδρος Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.), Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών

Σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων», Σπανός Φάνης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Δημήτριος Μαραβέλιας, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), Θεόδωρος Αμπατζόγλου, Αντιπρόεδρος Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ι.Τ.Α.), Δήμαρχος Αμαρουσίου, Βασίλειος Μώκος, Γενικός Διευθυντής Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) και Σιώμος Βλάσσιος, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας Κ.Ε.Δ.Ε., Αντιδήμαρχος Πεντέλης, Πρόεδρος Συνδέσμου Δήμων για την Προστασία Πεντελικού Όρους.

4. Συνεδρίαση της 23^{ης} Νοεμβρίου 2023

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Το Δημογραφικό από τη σκοπιά της Ελληνικής Περιφέρειας».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Σοφία Ζαχαράκη, Υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Μαρίνα Στέφου, Γενική Γραμματέας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, Ευστράτιος (Στράτος) Χαρχαλάκης, Πρόεδρος της Επιτροπής Νήσων και Πολιτικής Συνοχής της Κ.Ε.Δ.Ε.- Δήμαρχος Κυθήρων και Αντικυθήρων, Δήμητρα – Ινές Αγγελή, Γενική Γραμματέας της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδας, Δημήτριος Κοντός, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Πολυμελών Οικογενειών με Τρία Τέκνα Ελλάδας, Δρ. Αθανάσιος Εξαδάκτυλος, Πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, Αλεξάνδρα Τραγάκη, Καθηγήτρια Οικονομικής Δημογραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Αθηνών.

5. Συνεδρίαση της 5^{ης} Μαρτίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Στυλιανή Μενδώνη, Υπουργός Πολιτισμού, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδος, Ηλίας Αποστολόπουλος, Μέλος Δ.Σ. της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Παπάγου-Χολαργού, Νικολέττα Βαλάκου-Διβάρη, Πρόεδρος του

Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ), Επίτιμη Διευθύντρια Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού, Αναστασία Γκαδόλου, Γενική Διευθύντρια Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης και Γιώργος Κουμεντάκης, Καλλιτεχνικός Διευθυντής Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

6. Συνεδρίαση της 4^{ης} Απριλίου 2024²

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης για τις πυρόπληκτες περιοχές».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Ευστάθιος Σταθόπουλος, Γενικός Γραμματέας Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Χριστόδουλος Τοψίδης, Περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Μέλος ΔΣ της ΕΝΠΕ, Πρόεδρος της Επιτροπής Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, Φάνης Σπανός, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Δημήτριος Βουρδάνος, Αναπληρωτής Περιφερειάρχης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, Χαράλαμπος Μπονάνος, Αναπληρωτής Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδος, Χρήστος Ευστρατίου, Χωρικός Αντιπεριφερειάρχης Δωδεκανήσου, Βλάσης Σιώμος, Πρόεδρος της Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας της ΚΕΔΕ, Δημήτρης Μπαϊρακτάρης, Σύμβουλος ΚΕΔΕ σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, Σοφία Χρυσή, Ειδική Συνεργάτης του Προέδρου Πολιτικής Προστασίας ΚΕΔΕ (κ. Σιώμου), Ευάγγελος Γκουντούφας, Γενικός Διευθυντής Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Σταύρος Τσιλίκουνας, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δασικών Έργων και Υποδομών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ανθούλα Αναγνωστοπούλου, Συνεργάτης Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας – Υπεύθυνη για τη διαχείριση των έργων που εντάσσονται στο Ταμείο Ανάκαμψης και Πολιτικός Μηχανικός.

7. Συνεδρίαση της 13^{ης} Ιουνίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Διάβρωση ακτών – Μέθοδοι αντιμετώπισης – Θεσμικό πλαίσιο».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Αθηνά Μαρία Κόλλια, Γενική Γραμματέας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και

---

² Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος.

Οικονομικών, Χριστόδουλος Τοψίδης, εκπρόσωπος ΕΝΠΕ, Μανώλης Σαββής, εκπρόσωπος Δημάρχου Ρόδου, Ταξιάρχης Βέρρος, Πρόεδρος ΠΕΔ Βορείου Αιγαίου - Δήμαρχος Λέσβου, Γεώργιος Στασινόπουλος, Πρόεδρος ΠΕΔ Ιονίων Νήσων - Δήμαρχος Ζακύνθου, Γεώργιος Στασινός, Πρόεδρος ΤΕΕ, Ορέστης Μεσοχωρότης, Μέλος ΤΕΕ, Ακτομηχανικός, Αντώνιος Μαγουλάς, Πρόεδρος ΕΛΚΕΘΕ, Βασίλειος Καψιμάλης, Δ/ντης Ερευνών του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας του ΕΛΚΕΘΕ, Κώστας Συνολάκης, Καθηγητής Ακτομηχανικής, Θεοφάνης Καραμπάς, Καθηγητής Παράκτιας Μηχανικής και Τεχνικών Προστασίας Ακτών, Θωμάς Χασιώτης, Αν. Καθηγητής στο Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλασσίων Βιοεπιστημών Πανεπιστημίου Αιγαίου.

8. Συνεδρίαση της 20^{ης} Ιουνίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Η Έδρα της UNESCO “Creative Cities in Motion”. Η Έδρα για τις Δημιουργικές, Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις και Περιφέρειες».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γιώργος Κουμουτσάκος, Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδος στην UNESCO, Δημήτριος Δ. Βέργαδος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς, Κάτοχος της Έδρας της UNESCO: “Creative Cities in Motion”, Διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ) «Ψηφιακός Πολιτισμός, Έξυπνες Πόλεις, IoT και Προηγμένες Ψηφιακές Τεχνολογίες» του Πανεπιστημίου Πειραιώς και η Ερευνητική Ομάδα της Έδρας της UNESCO: “Creative Cities in Motion”. Επίσης, στη συνεδρίαση συμμετείχαν ο κ. Δημήτρης Πτωχός, Πρόεδρος της Επιτροπής Ψηφιακής Διακυβέρνησης - Έρευνας & Καινοτομίας της Ένωσης Περιφερειών (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχη Πελοποννήσου και ο κ. Ηλίας Αποστολόπουλος, μέλος του Δ.Σ. Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Παπάγου – Χολαργού. Επίσης, συμμετείχαν 18μελη της Ερευνητικής Ομάδας.

9. Συνεδρίαση της 19^{ης} Ιουλίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Σπυρίδων – Άδωνις Γεωργιάδης, Υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Μουτζούρης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών

Ελλάδας (Ε.Ν.Π.Ε.) - Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Ιωάννης Μαλαφής, Πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της ΚΕΔΕ, Δημήτρης Λιανός, Αντιπρόεδρος του ΔΣ ΠΕΔ Νοτίου Αιγαίου - Δήμαρχος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Γεώργιος Στασινόπουλος, Προέδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ιονίων Νήσων, Δήμαρχος Ζακύνθου, Γεώργιος Μαρινάκης, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κρήτης, Δήμαρχος Ρεθύμνου, Αθανάσιος Εξαδάκτυλος, Πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, Κωνσταντίνος Κουτσόπουλος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Ιατρικών Συλλόγων European Council of Medical Orders (CEOM), και Ματίνα Παγώνη, Πρόεδρος της Ένωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας και Πειραιά (ΕΙΝΑΠ) και Αντιπρόεδρος της ΟΕΝΓΕ. Επίσης, στη συνεδρίαση παρέστη ο κ. Μάριος Θεμιστοκλέους, Υφυπουργός Υγείας.

10. Συνεδρίαση της 24^{ης} Ιουλίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης για την ενίσχυση της στελέχωσης προσωπικού ορεινών και νησιωτικών δήμων».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ: Θεόδωρος Λιβάνιος, Υπουργός Εσωτερικών, Ιωάννης Τρεπεκλής, Μέλος Ε.Ν.Π.Ε - Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Σωκράτης Κεφαλογιάννης, Πρόεδρος της Επιτροπής Ορεινών Δήμων της ΚΕΔΕ και Δήμαρχος Ανωγείων, Ανδρέας Στεργίου, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ορεινών Δήμων της ΚΕΔΕ, Λιανός Δημήτριος, Αντιπρόεδρος ΠΕΔ - Δήμαρχος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων και Γεώργιος Στασινόπουλος, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ιονίων Νήσων και Δήμαρχος Ζακύνθου.

11. Συνεδρίαση της 4^{ης} Σεπτεμβρίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής (άρθρο 43Α παρ. 6 του Κανονισμού της Βουλής) και ορισμός Εισηγητών κατά θέματα».

12. Συνεδρίαση της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 2024

Θέμα ημερήσια διάταξης:

«Συζήτηση επί των εισηγήσεων της Έκθεσης της Επιτροπής (άρθρο 43Α παρ. 6 του Κανονισμού της Βουλής) και έγκριση της Έκθεσης».

IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. «Η Έδρα της UNESCO “Creative Cities in Motion”. Η Έδρα για τις Δημιουργικές, Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις και Περιφέρειες»

Εισηγήτρια: Παναγιού (Γιώτα) Πούλου, Α΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής

1. Γενικό Πλαίσιο

Η UNESCO είναι ο Διεθνής Οργανισμός, που, στο θεσμικό πλαίσιο του ΟΗΕ, ασχολείται, πρώτον, με την προώθηση του διεθνούς διαλόγου και της συνεργασίας στα θέματα του πολιτισμού, δεύτερον, με την προώθηση της συνεργασίας, στον χώρο της εκπαίδευσης, και τρίτον, με την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της επιστήμης. Στο πλαίσιο των εργασιών της, η UNESCO ασκεί συγκεκριμένες δράσεις και προγράμματα, ενώ επίσης διαβουλεύεται, διαμορφώνει, αποφασίζει και τελικά υιοθετεί Διεθνείς Συμβάσεις, όπως η Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Σε κάθε χώρα μέλος και στην Ελλάδα, λειτουργεί Εθνική Επιτροπή, ως εκπρόσωπος της UNESCO, με έργο να διαμορφώνει ένα Εθνικό Δίκτυο Πανεπιστημιακών Εδρών ως μέρος του Παγκόσμιου Δικτύου Πανεπιστημιακών Εδρών που προωθούν το έργο της. Μία από αυτές τις έδρες, με ξεχωριστή σημασία, είναι η UNESCO Chair Creative Cities in Motion - Urban Sustainable Mobility and Utilization of Cultural Resources. Αντικείμενό της είναι η έρευνα για το πώς οι σύγχρονες πόλεις μπορούν και πρέπει να αξιοποιήσουν ακόμα περισσότερο την κινητικότητά τους, να την αυξήσουν, αλλά και να χρησιμοποιήσουν καλύτερα το πολιτιστικό τους απόθεμα.

2. Σχετικές εργασίες της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών πραγματοποίησε συνεδρίαση, στις 20 Ιουνίου 2024, με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Η Έδρα της UNESCO “Creative Cities in Motion”, Έδρα για τις Δημιουργικές, Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις και Περιφέρειες».

Κατά τη συνεδρίαση, η Επιτροπή ενημερώθηκε για το πλαίσιο λειτουργίας και τις δράσεις της έδρας από τους κ.κ. Γιώργο Κουμουτσάκο, Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Ελλάδος στην UNESCO, Δημήτριο Δ. Βέργαδο,, Καθηγητή Πανεπιστημίου Πειραιώς, κάτοχο της έδρας και διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ψηφιακός Πολιτισμός, Έξυπνες Πόλεις, IoT και Προηγμένες Ψηφιακές Τεχνολογίες» του Πανεπιστημίου Πειραιώς και την Ερευνητική Ομάδα της Έδρας της UNESCO “Creative Cities in Motion”. Στη συνεδρίαση συμμετείχαν επίσης ο κ.

Δημήτρης Πτωχός, Πρόεδρος της Επιτροπής Ψηφιακής Διακυβέρνησης-Έρευνας-Καινοτομίας της Ένωσης Περιφερειών (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Πελοποννήσου και ο κ. Ηλίας Αποστολόπουλος, μέλος του Δ.Σ. Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Παπάγου – Χολαργού.

3. Λειτουργία και επιμέρους δράσεις της έδρας

Η εκτίμηση που διατυπώθηκε στην Επιτροπή ήταν ότι η δημιουργία έδρας της UNESCO για τις δημιουργικές έξυπνες και βιώσιμες πόλεις και Περιφέρειες είναι ένα σημαντικό βήμα με θετική αντανάκλαση της χώρας μας που απονεμήθηκε στο εργαστήριο «ψηφιακός πολιτισμός, έξυπνες πόλεις, διαδίκτυο των πραγμάτων και προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες» στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Είναι ένας σημαντικός ερευνητικός πυλώνας, που παράγει τεκμήρια και πολιτικές που μπορούν να αξιοποιηθούν από τη Βουλή και από την Κυβέρνηση και μπορεί να μετατραπεί σε ευκαιρία για την Περιφερειακή Ανάπτυξη αλλά και με στόχο, τη μετάβαση σε βιώσιμες πόλεις, με ποιότητα ζωής για τους πολίτες.

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν θέσει 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που έχουν άμεση σχέση, τόσο με τη χρηματοδότηση, όσο και κυρίως με την ανάπτυξη των πόλεων και κατά συνέπεια των Περιφερειών. Στο πλαίσιο της έδρας της UNESCO στο Πανεπιστήμιο του Πειραιά, έχει συσταθεί ερευνητική ομάδα, που αποτελείται από τριάντα και πλέον επιστήμονες, η οποία θα εξειδικεύσει τους στόχους στον ελλαδικό χώρο.

Στόχοι και πλαίσιο λειτουργίας και εργασίας της έδρας:

- Να παρέχει διεπιστημονικά ένα σύνολο εκπαιδευτικών και συμβουλευτικών μέσων στην προώθηση της δημιουργικής αστικής ανάπτυξης, με τη χρήση νέων τεχνολογιών, σε ευθυγράμμιση με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ και, ειδικότερα, ενισχύοντας τη δημιουργική βιομηχανία, τις προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των αστικών περιβαλλόντων και την αναζωογόνηση της ζωής της πόλης.
- Να θέσει τις βάσεις στην κοινωνία για μια καλύτερη κατανόηση της ψηφιακής μετάβασης, ώστε να μιλάμε πλέον όχι για έξυπνες πόλεις αλλά βιώσιμες, έξυπνες, ανθρωποκεντρικές πόλεις. Σε αυτόν τον τομέα, μεγάλο ρόλο παίζει η πρόσβαση σε ποιοτικές και πλήρους φάσματος υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης, καθώς και η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης για όλους σε προσιτή, ποιοτική, τεχνική, επαγγελματική και γενική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων.

- Να μελετήσει και να προτείνει μεθόδους και δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, της αποδοτικότητας και των αστικών λειτουργιών και υπηρεσιών, για την ικανοποίηση των αναγκών των πολιτών και ενθάρρυνση της αποκέντρωσης και της αντιστροφής της αστυφιλίας.
- Ειδικότερα: η έδρα μελετά τον πληθυσμό σε σχέση με την έκταση μίας πόλης, την αναλογία των μόνιμων κατοίκων με τους επισκέπτες (συμπεριλαμβανομένων των τουριστών και του φαινομένου του υπερτουρισμού), τις υπάρχουσες υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τους ελεύθερους χώρους και τους χώρους αναψυχής, το πλάτος των πεζοδρομίων, τους ποδηλατοδρόμους μέσα στην έκταση της πόλης και την συνδεσιμότητά τους, τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, την πρόσβαση σε ΑΜΕΑ, την ελάχιστη μεταφορική ικανότητα για την πρόσβαση στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς σταθερής τροχιάς από την Περιφέρεια και το ενεργειακό αποτύπωμα της πόλης .
- Να θέσει τις βάσεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και την κοινωνία για τη μετάβαση στις σημερινές έξυπνες, βιώσιμες, οικολογικές πόλεις, τη δημιουργική πόλη με επίκεντρο τον άνθρωπο, που να είναι μια συμβιωτική σχέση μεταξύ του αστικού τοπίου και των πολιτών.
- Να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας και ολιστικής προσέγγισης για την αξιολόγηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των πόλεων, την καθιέρωση ενός στρατηγικού πλαισίου αξιολόγησης πολιτικών και κάποιων κατευθυντήριων γραμμών για την ασφαλή χρήση και όχι μόνο τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Να αναπτύξει δείκτες σύγκρισης και αξιολόγησης της επιτυχίας του ψηφιακού μετασχηματισμού των πόλεων. Με αυτόν τον τρόπο θα βοηθηθούν οι πόλεις, και οι Περιφέρειες σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και να προβαίνουν στις απαραίτητες αλλαγές.
- Να συμβάλει στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ώστε να διαχέονται σημαντικές πληροφορίες και εμπειρίες άλλων πόλεων, που θα διευκολύνουν στη λήψη αποφάσεων.

Γενικότερα, η έδρα της UNESCO θα έχει εκπαιδευτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα, στην προώθηση της βιώσιμης και δημιουργικής αστικής ανάπτυξης. Σε διεθνές επίπεδο, η Έδρα της UNESCO, «Creative Cities in Motion» συνεργάζεται με τα Ηνωμένα Έθνη, με σκοπό την υποστήριξη δημόσιων πολιτικών για «Έξυπνες Βιώσιμες Πόλεις», την προώθηση καινοτόμων λύσεων και τεχνολογιών και την ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ διεθνών και τοπικών φορέων, για την επίτευξη

κοινών στόχων.

Πεδία μελέτης της Έδρας:

- Έξυπνη διακυβέρνηση, η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας διακυβέρνησης συνοδευόμενης από τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, που ενεργοποιούν τη συμμετοχή και δημιουργικότητα των πολιτών, την καινοτομία για την ποιότητα ζωής και τη βιωσιμότητα στον αστικό χώρο.
- Έξυπνες υποδομές: υποδομές πόλεων, δίκτυα ύδρευσης και ενέργειας, δρόμοι, κτίρια με ενσωματωμένη έξυπνη τεχνολογία, για παράδειγμα αισθητήρες που καταγράφουν πρωτογενή δεδομένα, έξυπνα δίκτυα που διακινούν τα δεδομένα αυτά κ.λπ.
- Έξυπνες μεταφορές: έξυπνη κινητικότητα, δίκτυα μεταφορών με βελτιωμένα ενσωματωμένα συστήματα παρακολούθησης και ελέγχου σε πραγματικό χρόνο.
- Έξυπνο περιβάλλον, καινοτομία και ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την προστασία και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, συστήματα διαχείρισης αποβλήτων, ανακύκλωση, έλεγχος εκπομπής ρύπων, αισθητήρες για την παρακολούθηση του επιπέδου ρύπανσης κ.λπ..
- Έξυπνες υπηρεσίες αξιοποίησης τεχνολογίας γενικά και των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών ειδικότερα, για τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, ο τουρισμός, η ασφάλεια κ.α..
- Έξυπνη οικονομία, τεχνολογία, επιστήμη και καινοτομία για την ενίσχυση της επιχειρηματικής ανάπτυξης, της απασχόλησης και της αστικής ανάπτυξης.

4. Παρατηρήσεις και προτάσεις των μελών της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών

- Κοινή θέση των κομμάτων είναι η διερεύνηση της δυνατότητας περαιτέρω βελτίωσης της συνεργασίας της Βουλής με την UNESCO και τους τομείς δραστηριότητάς της και να συνεχιστεί η επικοινωνία και η συνεργασία της Επιτροπής με την έδρα της UNESCO στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, ώστε να ακολουθήσουν και άλλες κοινές συνεδριάσεις με αντικείμενο το έργο και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων των διαφόρων δράσεών της.
- Ομοίως, από τα περισσότερα μέλη της Επιτροπής εκφράστηκε η θέση ότι οι επιστημόνες και τα πορίσματα της επιστημονικής κοινότητας στο πεδίο της αστικής βιωσιμότητας, να μη μείνουν σε επίπεδο ακαδημαϊκής συζήτησης, αλλά να «μεταφραστούν» σε εφαρμόσιμες πολιτικές, στο πλαίσιο μιας

ολοκληρωμένης στρατηγικής. Η διαπίστωση ότι υπάρχει συχνά μεγάλη απόσταση από τη θεωρία στην πραγματικότητα που βιώνουν οι περισσότεροι πολίτες των ελληνικών πόλεων, ήταν επίσης κοινή.

- Αναφέρθηκε, επίσης, ότι η συζήτηση για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη και τις έξυπνες πόλεις δεν μπορεί να γίνει σε ένα πολιτικά ουδέτερο πλαίσιο, αφού το ιδεολογικό πρόσημο καθορίζει τις πολιτικές που επιλέγονται.
- Και ακόμη, ότι είναι κρίσιμης σημασίας, η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων, ιδίως του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, για την προώθηση της ψηφιακής μετάβασης των ελληνικών πόλεων.
- Ως προς τους παράγοντες που περιγράφουν τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, τα μέλη της Επιτροπής αναφέρθηκαν, μεταξύ άλλων, στα εξής: περισσότερο πράσινο, με αύξηση των ελεύθερων χώρων και των χώρων κοινόχρηστου πρασίνου, δίκαιη κοινωνική κατανομή των χώρων πρασίνου στον πολεοδομικό χάρτη, περιορισμό της πολεοδομικής επέκτασης των αστικών κέντρων σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος, πλήρη απαγόρευση των επεκτάσεων σε δάση και αιγιαλούς. εθνικό ορθολογικό πολεοδομικό σχεδιασμό, παροχή κινήτρων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων και των δημοσίων χώρων, εξοικονόμηση ενέργειας και χρήση υλικών φιλικών προς στο περιβάλλον, αναβάθμιση των δημοσίων αστικών συγκοινωνιών με νέο στόλο μηδενικού αποτυπώματος άνθρακα και επέκταση των δικτύων, της συχνότητας και των ωραρίων με αξιόπιστα μέσα σταθερής τροχιάς (μετρό, τραμ, προαστιακός), με στόχο τον περιορισμό της χρήσης του αυτοκινήτου και τη μείωση των ρύπων, τόσο για κλιματικούς λόγους, όσο και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, διαμόρφωση πεζοδρόμων, χάραξη και κατασκευή ποδηλατοδρόμων.
- Επισημάνθηκε η ιδιαίτερη σημασία του ολοκληρωμένου χωροταξικού, ρυμοτομικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, για την προστασία του δημόσιου αστικού χώρου και του αστικού φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και της προσβασιμότητας για τους πεζούς και τα ΑΜΕΑ κ.ο.κ. Η απουσία του ολιστικού σχεδιασμού, η πολυνομία και η ανεπαρκής τήρηση του ισχύοντος πλαισίου, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας στις ελληνικές πόλεις.
- Προτάθηκε στην έδρα της UNESCO να εξετάσει τη δυνατότητα ένταξης στο ερευνητικό πρόγραμμά της, ενός παρατηρητηρίου, το οποίο θα παρακολουθεί την συμβατότητα ή μη, των νομοθετημάτων της ελληνικής πολιτείας με τις αρχές της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης του ΟΗΕ, ως μέσο υποβοήθησης και του έργου των βουλευτών.

- Άλλες προτάσεις μελών της Επιτροπής που αναφέρθηκαν στη συνεδρίαση περιλαμβάνουν την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των ελληνικών πόλεων μέσω ψηφιακών τεχνολογιών, τη δημιουργία δικτύων και συνεργασιών και την ενίσχυση συνεργασιών με άλλες πόλεις του δικτύου UNESCO «Creative Cities», την υποστήριξη της δημιουργικής οικονομίας, την ενίσχυση των τοπικών καλλιτεχνών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον τομέα της πολιτιστικής παραγωγής, τη δημιουργία υποστηρικτικών μηχανισμών για πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την ενσωμάτωση έξυπνων τεχνολογιών, όπως η διαχείριση ενέργειας και νερού, μέσω του «Internet of Things», την ανάπτυξη συστημάτων έξυπνης κινητικότητας και τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

2. «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές»

Εισηγητής: Τσίμαρης Ιωάννης, Β΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ), εξ ιδρύσεως του, είναι η διασφάλιση της ισότητας στην πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας για όλους. Σε αυτό θα συμβάλλει η βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του ΕΣΥ με αύξηση της χρηματοδότησης και της ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού, η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών υγείας και η πρόληψη των κυριότερων χρόνιων νοσημάτων.

Η στελέχωση των δομών υγείας στις νησιώτικες και δυσπρόσιτες περιοχές αποτελεί βασικό παράγοντα για τη δημόσια υγεία των κατοίκων, των εποχικών επισκεπτών τους, ακόμη και για την ενίσχυση του ιατρικού τουρισμού της χώρας μας. Η στελεχειακή ενδυνάμωση δε των δομών υγείας στις μειονεκτικές αυτές περιοχές θα αποτελέσει ισχυρό κίνητρο και για την ανάσχεση του δημογραφικού προβλήματος, που επίσης τις ταλανίζει. Η πολιτεία έχει υποχρέωση να προσφέρει το αίσθημα ασφάλειας στους πολίτες της.

Επιπρόσθετα, όπως τόνισε ο πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), η ορεινότητα και η νησιωτικότητα είναι κατοχυρωμένες στο ελληνικό Σύνταγμα και θα πρέπει ο νομοθέτης, δηλαδή η εκάστοτε κυβέρνηση που έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων, να μεριμνά, ώστε να θεσπιστεί ένα προστατευτικό πλαίσιο γι' αυτούς τους Δήμους.

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων, πραγματοποιήθηκε την 19/7/2024, σε συνέχεια των προηγούμενων συνεδριάσεων της παρελθούσας περιόδου, με θέμα «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές». Σκοπός είναι να υπάρξει σύνθεση προτάσεων και κοινός τόπος συνεννόησης, προκειμένου να εφαρμοστεί μια βιώσιμη πολιτική στο πλαίσιο της αντιμετώπισης αυτών των χρονιζόντων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι δομές υγείας στις δυσπρόσιτες περιοχές και στα νησιά.

Με το πέρας των προηγούμενων συνεδριάσεων τα συμπεράσματα – προτάσεις της Επιτροπής ήταν ποικίλα και παρατίθενται στη σχετική Έκθεση της της Γ΄ Συνόδου της ΙΗ΄ Κοινοβουλευτικής Περιόδου.

Από τις προτάσεις, αυτές ορισμένες -λίγες- υιοθετήθηκαν από τη Διοίκηση. Το πρόβλημα όμως εξακολουθεί να υφίσταται, χρονίζει, γίνεται οξύτερο και αποδεικνύεται ότι χρειαζόμαστε νέα εργαλεία και τολμηρές πολιτικές για την αντιμετώπισή του, όπως επεσήμανε και ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, κατά την εναρκτήρια ομιλία του.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Σπυρίδων – Άδωνις Γεωργιάδης, Υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Μουτζούρης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (Ε.Ν.Π.Ε.) - Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Ιωάννης Μαλαφής, Πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της ΚΕΔΕ, Δημήτρης Λιανός, Αντιπρόεδρος του ΔΣ ΠΕΔ Νοτίου Αιγαίου - Δήμαρχος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Γεώργιος Στασινόπουλος, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ιονίων Νήσων, Δήμαρχος Ζακύνθου, Γεώργιος Μαρινάκης, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κρήτης, Δήμαρχος Ρεθύμνου, Αθανάσιος Εξαδάκτυλος, Πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, Κωνσταντίνος Κουτσόπουλος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Ιατρικών Συλλόγων European Council of Medical Orders (CEOM) και Ματίνα Παγώνη, Πρόεδρος της Ένωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας και Πειραιά (ΕΙΝΑΠ) και Αντιπρόεδρος της ΟΕΝΓΕ. Επίσης, παρέστη ο Υφυπουργός Υγείας, κ. Μάριος Θεμιστοκλέους.

Οι εκπρόσωποι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των επιστημονικών φορέων ανέλυσαν την υφιστάμενη κατάσταση των δημόσιων δομών στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές και κατέθεσαν προτάσεις για την ενίσχυση της στελέχωσής τους και γενικότερα την αναβάθμισή τους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Γενική διαπίστωση από όλους τους παρισταμένους ήταν η παραδοχή της ελλιπούς απόδοσης κινήτρων στο υγειονομικό προσωπικό για την προσέλκυσή του. Η θεσμοθέτηση ουσιαστικών κινήτρων, η οποία να ενσωματώνει ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, ήταν η κοινή συνισταμένη των προτάσεων. Οι προτάσεις περιελάμβαναν μια «συστάδα» μέτρων, όπως μισθολογικά, φορολογικά, εκπαίδευσης, στέγασης και μεταφοράς. Τέθηκαν όμως και ζητήματα διοικητικά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ετέθησαν ζητήματα διοικητικά, όπως η ετήσια συνεδρίαση της Επιτροπής Περιφερειών, της λειτουργίας των Υγειονομικών Περιφερειών, του έγκαιρου προγραμματισμού προσλήψεων κ.α.

Πιο αναλυτικά:

- Καθιέρωση ετήσιας συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών κατά την αρχή του έτους, προκειμένου να αξιολογείται έγκαιρα η κατάσταση στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές. Ταυτόχρονα, θα υπάρχει αξιολόγηση των μέτρων που ελήφθησαν, καθώς και η αποδοτικότητα τους, ώστε να προετοιμαζόμαστε – λόγω πληθυσμιακής αύξησης- για την εκάστη νέα χρονιά. Επισημάνθηκε από τον Πρόεδρο του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου (ΠΙΣ) κ. Εξαδάκτυλο, η ανάγκη για έγκαιρο σχεδιασμό προσλήψεων, καθώς όπως ενημέρωσε την Επιτροπή λήγει η πενταετία των γιατρών που έχουν διοριστεί στα νοσοκομεία των νησιών και των ακριτικών περιοχών στους επόμενους 12 μήνες. Με την λήξη της πενταετίας, έχουν δικαίωμα να μετακινηθούν σε άλλες υγειονομικές δομές, με αποτέλεσμα το πρόβλημα της υποστελέχωσης να επιδεινωθεί.
- Στο πλαίσιο του σχεδιασμού των πολιτικών επισημάνθηκε η κατ' έτος στόχευση του Υπουργείου στους νέους επιστήμονες, οι οποίοι έχουν ακόμη της εξοικείωση με τον νοσοκομειακό περιβάλλον και θα μπορούν να αξιοποιηθούν για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών.
- Η πρόεδρος της ΕΙΝΑΠ, πρότεινε η προκήρυξη στις βασικές ειδικότητες να περιλαμβάνει 2 τουλάχιστον θέσεις, ώστε να υπάρχει πλήρης εφημεριακή κάλυψη.
- Επανασχεδιασμός των Υγειονομικών Περιφερειών (ΥΠΕ) και κατάτμησή τους σε 13, ώστε να συμπίπτουν με τις Διοικητικές Περιφέρειες. Ο συντονισμός τους θα ήταν καλύτερος και θα αντιμετωπιζόταν πιο λειτουργικά τα ζητήματα.
- Προκήρυξη όλων των κενών οργανικών θέσεων, και η ισχύς των προκηρύξεων να παραμείνει ανοιχτή μέχρι την πλήρωση των θέσεων.
- Ένταξη στα βαρέα και ανθυγιεινά.
- Περαιτέρω ανάπτυξη της τηλεϊατρικής και διασύνδεση των Κέντρων Υγείας και των νοσοκομείων.
- Απόδοση δικαιώματος για συνυπηρέτηση, όπως π.χ. στους ενστόλους.
- Έγκαιρη προκήρυξη των θέσεων των αγροτικών ιατρών πριν την λήξη της θητείας

των ήδη υπηρετούντων τους ώστε να διασφαλιστεί η συνεχόμενη λειτουργία των αγροτικών ιατειών που παίζουν σημαντικό ρόλο στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας του πληθυσμού.

- Στελέχωση του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ) με ιατρικό προσωπικό, και επαρκή εξοπλισμό.
- Επικαιροποίηση του χάρτη υγείας και διασύνδεση των Κέντρων Υγείας και των Νοσοκομείων με Τριτοβάθμια Νοσοκομεία, που θα καλύπτουν την περιοχή, για την έγκαιρη και επαρκή αντιμετώπιση των περιστατικών. Η μείωση των διακομιδών θα εξοικονομήσει πόρους και πολύτιμο χρόνο για τον ασθενή.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Στα οικονομικά και φορολογικά κίνητρα που πρέπει να θεσμοθετηθούν συνέκλιναν όλες σχεδόν οι προτάσεις των ομιλητών. Συγκεκριμένα :

- Εκσυγχρονισμός του νόμου 1397/1983 για την απόδοση αυξημένων οικονομικών κινήτρων, σε γιατρούς που θα υπηρετούν σε Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας Α και Β' άγονης περιοχής, ώστε η προβλεπόμενη αναπροσαρμογή του μισθολογίου να συνδέεται με τον τωρινό βασικό μισθό των γιατρών.
- Αυτοτελή φορολόγηση των εφημεριών.
- Αποζημίωση και αποφορολόγηση των επιπλέον εφημεριών, που επιθυμεί ο γιατρός να εκτελέσει.
- Απόδοση αποζημίωσης για τα έξοδα μετακίνησης στον τόπο κατοικίας τους- εφόσον διαφέρει από αυτόν της άσκησης του λειτουργήματος- σε ένα συμφωνημένο ετήσιο μίνιμουμ.
- Μείωση των φορολογικών συντελεστών ή και φοροαπαλλαγή.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Τα δεδομένα, τα αντικείμενα, τα αποτελέσματα των ερευνών αλλάζουν και εκσυγχρονίζονται συνεχώς. Γι' αυτόν τον λόγο και ο γιατρός, ως επιστήμονας, δεν μπορεί και δεν πρέπει να μην ενημερώνεται και να μην εξελίσσεται. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με συνεχιζόμενη επαγγελματική και εκπαιδευτική κατάρτιση.

- Κάλυψη των εξόδων για την συμμετοχή των γιατρών σε εκπαιδευτικά συνέδρια.
- Αύξηση του εκπαιδευτικού χρόνου αδείας.
- Δυνατότητα απόκτησης μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου με αποζημίωση

αυτών από το κράτος, καθώς και των εξόδων μετάβασης όσες φορές χρειάζεται για να εκπονήσουν τη διδακτορική τους διατριβή ή το μεταπτυχιακό τους. Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι αφού γίνει αυτό, σε αντάλλαγμα αυτής της εξυπηρέτησης από το κράτος, να είναι αναγκασμένοι να υπηρετούν επιπλέον κάποιο χρονικό διάστημα.

ΣΤΕΓΑΣΗ

- Χορήγηση στεγαστικού επιδόματος.
- Κατασκευή κατοικιών κατά το πρότυπο των στρατιωτικών οικημάτων. Ο Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, κατέθεσε ως πρόταση τη δική τους πρακτική, όπου στο Ταμείο Δικαίας Μεταβάσεως υπέβαλλαν πρόταση για κατασκευή κατοικιών στα 5 μικρά νησιά όχι μόνο για τους γιατρούς, αλλά και για τους εκπαιδευτικούς.
- Χορήγηση χαμηλότοκου στεγαστικού δανείου, με αύξηση του υποχρεωτικού χρόνου παραμονής στη θέση.

3. «Διάβρωση ακτών: μέθοδοι αντιμετώπισης και θεσμικό πλαίσιο»

Εισηγητής: Βασίλειος Γιόγιακας, Μέλος της Επιτροπής

A. Εισαγωγή

Το μήκος της ελληνικής ακτογραμμής ανέρχεται στα 20.816 χιλιόμετρα, κατατάσσοντας τη χώρα μας στην 9η θέση παγκοσμίως. Υπολογίζεται ότι στην παράκτια ζώνη συγκεντρώνεται περίπου το 70% του ελληνικού πληθυσμού, το 80% της μεταποιητικής δραστηριότητας, το 90% της γεωργικής γης υψηλής αποδοτικότητας και το σύνολο σχεδόν των δραστηριοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Οι παράκτιες ζώνες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις, λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων. Εκτιμάται ότι το 28,6% της ελληνικής ακτογραμμής (αντιστοιχεί σε περίπου 7.500 παραλίες) υποχωρεί υφιστάμενο διάβρωση, λόγω φυσικών διεργασιών, όπως η κυματική δράση, η μακροπρόθεσμη άνωση της στάθμης της θάλασσας και η υψηλή κυματική ενέργεια.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως είναι η αύξηση του ρυθμού ανόδου της στάθμης της θάλασσας, εκτιμάται ότι θα προκαλέσουν συχνότερα και σοβαρότερα επεισόδια διάβρωσης. Ως εκ τούτου, είναι επείγουσα προτεραιότητα η αναθεώρηση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης για την παρακολούθηση, πρόβλεψη, αποτροπή και επιβράδυνση της διάβρωσης των ακτών, προκειμένου να περιοριστούν οι επιπτώσεις της υποχώρησης των παράκτιων ζωνών στο περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

Δεδομένα σχετικά με τη διάβρωση των ακτών, μέθοδοι αντιμετώπισής της, καθώς και προτεινόμενες αλλαγές του θεσμικού πλαισίου, με σκοπό να καταστεί πιο αποτελεσματική η αντιμετώπισή της σε επίπεδο πρόληψης, ανάσχεσης και αποκατάστασης, αποτέλεσαν το θέμα συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων κατά την Α' Σύνοδο της τρέχουσας Κοινοβουλευτικής Περιόδου. Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν εκπρόσωποι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' Βαθμού, από τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Βορείου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Ιονίων Νήσων, της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών, καθώς και καθηγητές εγχώριων πανεπιστημίων, με ειδίκευση στην Ακτομηχανική και την Ωκεανογραφία. Στη συνεδρίαση τοποθετήθηκε επίσης η Γενική Γραμματέας Δημόσιας Περιουσίας του

Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κυρία Αθηνά – Μαρία Κόλλια.

Οι εκπρόσωποι των αυτοδιοικητικών οργανισμών και των επιστημονικών φορέων παρουσίασαν την ισχύουσα κατάσταση, με αναφορά σε συγκεκριμένες περιοχές και περιπτώσεις. Έθεσαν υπόψη της Επιτροπής προτάσεις, απόψεις και καλές πρακτικές, αναφορικά με την ολιστική αντιμετώπιση του φαινομένου. Προτάσεις τέθηκαν επίσης από βουλευτές, με σύντομες παρεμβάσεις.

B. Μέθοδοι αντιμετώπισης

Οι αναφορές, οι οποίες εμπίπτουν στο σκέλος της αντιμετώπισης, διακρίνονται σε δύο γενικές κατηγορίες: Αφ' ενός τέθηκαν προτεραιότητες και προτάσεις σε επίπεδο σχεδιασμού και οργανωτικών/διοικητικών και οικονομικών προϋποθέσεων. Αφ' ετέρου, σταχυολογήθηκαν εφαρμοσμένες επιστημονικές προσεγγίσεις και τεχνικές, οι οποίες εστιάζουν σε παρεμβάσεις στο πεδίο.

B1. Στρατηγικός, επιχειρησιακός σχεδιασμός

- Εκπόνηση, από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ή/και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μελέτης, σχετικά με την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων της διάβρωσης και της δαπάνης που απαιτείται.
- Εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης (με εξειδίκευση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο), για την αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών.
- Σύσταση Παρατηρητηρίου Ακτών/Ακτογραμμής και κατάρτιση Εθνικού Ακτολογίου/Παραλιολογίου, πρωτοβουλίες οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται στο προαναφερόμενο εθνικό σχέδιο.
- Προσδιορισμός/εύρεση εργαλείων χρηματοδότησης, για την εκπόνηση μελετών και την υλοποίηση σχετικών έργων - Διεκδίκηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης προγράμματος – πλαισίου, για την παρακολούθηση των ακτών και της διάβρωσης, με την έγκριση του οποίου θα διασφαλιστεί και η χρηματοδότηση.
- Εκπόνηση ειδικού χωροταξικού σχεδίου για την παράκτια ζώνη.
- Εκπόνηση Ειδικών Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τα 13 υδατικά διαμερίσματα της χώρας.
- Ολοκλήρωση Περιφερειακών Σχεδίων Προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Ολοκλήρωση της εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης για όλες τις περιοχές Natura.
- Ολοκλήρωση της χάραξης αιγιαλού και παραλίας στο σύνολο της ελληνικής

ακτογραμμής.

B2. Επιστημονικές και Τεχνικές/Τεχνολογικές Προσεγγίσεις

- Υιοθέτηση πρωτοκόλλων μελέτης διάβρωσης των ακτών και τεχνικών λύσεων.
- Υιοθέτηση ήπιων (Βασισμένων στη φύση) λύσεων, όπως η τεχνητή αναπλήρωση με μεταφορά άμμου και η εμφύτευση υποθαλάσσιας βλάστησης, έναντι των σκληρών (κατασκευών από σκυρόδεμα), με τις οποίες θεωρείται ότι τα φαινόμενα διάβρωσης επιταχύνονται και η ποιότητα του νερού βλάπτεται.
- Υβριδική προσέγγιση λύσεων, όπως ο συνδυασμός τεχνητής αναπλήρωσης, με σκοπό την αποκατάσταση/ανάπλαση της παραλίας και κατασκευών μικρής κλίμακας (π.χ. τεχνητοί ύφαλοι ως κυματοθραύστες, φυσικοί ογκόλιθοι με γαιοσωλήνες από τεχνητό γεωύφασμα), με σκοπό τον περιορισμό και την αποτροπή περαιτέρω διάβρωσης.
- Τεχνητή αναπλήρωση με εξόρυξη άμμου από πιθανές υποθαλάσσιες αποθέσεις άμμου (κατόπιν σχετικής μελέτης).
- Τοποθέτηση μετατροπέων κυματικής ενέργειας, με σκοπό την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τον μετριασμό της κυματικής κίνησης, που προκαλεί φαινόμενα διάβρωσης.
- Εγκατάσταση καμερών σε παραλίες, με σκοπό την περιοδική παρατήρηση και καταγραφή των συνθηκών.
- Διεξαγωγή πολυκριτηριακών αναλύσεων, με σκοπό την ιεράρχηση των παραλιών υψηλής προτεραιότητας, βάσει κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων και τον προσδιορισμό περιοχών άμεσης παρέμβασης και αυξημένης ευαλωτότητας.
- Βελτίωση της ακρίβειας των μοντέλων πρόβλεψης, μέσω κατάλληλων βυθομετρικών μελετών σε παράκτιες περιοχές.

Γ. Θεσμικό πλαίσιο: προσθήκες και τροποποιήσεις

Οι αναφορές των συμμετεχόντων στο σχετιζόμενο θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνουν προτάσεις για σύσταση θεσμών και οργάνων/θεσμικών «εργαλείων», την επέκταση και εξειδίκευση του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και την εστιασμένη τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Γ1. Σύσταση θεσμών και οργάνων

- Σύσταση Κεντρικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου, με σκοπό την αξιολόγηση και

έγκριση ή μη, οποιασδήποτε παρέμβασης στην παράκτια ζώνη – Στελέχωση του Συμβουλίου από ειδικούς επιστήμονες των Υπουργείων Περιβάλλοντος, Ναυτιλίας, Οικονομικών, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

- Σύσταση Παρατηρητηρίου Ακτογραμμής και Εθνικού Ακτολογίου και Παραλιολογίου.

Γ2. Ενίσχυση/εξειδίκευση ρυθμιστικού πλαισίου

- Υπογραφή και Κύρωση από τη Βουλή των Ελλήνων του Πρωτοκόλλου για την Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (Σύμβαση της Βαρκελώνης).
- Ένταξη των έργων για την αντιμετώπιση της διάβρωσης σε ειδικό καθεστώς (τύπου fast-track), με σκοπό την επιτάχυνση των διαδικασιών ελέγχου, έγκρισης και γνωμοδότησης από τη δημόσια διοίκηση.
- Υποχρέωση εκπόνησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για τις συνέπειες της κατασκευής έργων στις παράκτιες ζώνες, ειδικά σε ό,τι αφορά στη διάβρωση των ακτών.
- Παροχή κινήτρων για την υιοθέτηση ήπιων (βασισμένων στη φύση) λύσεων, έναντι των σκληρών κατασκευών.
- Καθορισμός του τρόπου περιβαλλοντικής κατάταξης των έργων, σχετικά με βασισμένες στη φύση λύσεις, εφόσον απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότησή τους.

Γ3. «Σημειακές» τροποποιήσεις υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου

- Δυνατότητα διάθεσης πιστοποιημένων μηχανικών από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, οι οποίοι θα συμμετέχουν εκ μέρους της οικείας Κτηματικής Υπηρεσίας στην επιτροπή αυτοψίας για τη διαπίστωση της διάβρωσης.
- Τροποποίηση του άρθρου 33 του Ν. 4607/2016, προκειμένου να ορίζεται ρητά η δυνατότητα ξενοδοχειακών επιχειρήσεων να προβαίνουν σε έργα ανάπτυξης παραλίας.
- Εισαγωγή νομικών ορισμών των εννοιών «διάβρωση αιγιαλού και παραλίας» και «πρόσχωση αιγιαλού».
- Πρόβλεψη τροποποίησης των χωροταξικών σχεδίων των ΟΤΑ, με σκοπό την προσαρμογή στα προτεινόμενα σχέδια αντιμετώπισης της διάβρωσης των ακτών.

4. «Το Δημογραφικό από τη σκοπιά της Ελληνικής Περιφέρειας»

Εισηγητής: Παναγής Καππάτος, Μέλος της Επιτροπής

Εισαγωγή

Το δημογραφικό πρόβλημα αποτελεί μία από τις σοβαρότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες. Η συρρίκνωση του πληθυσμού, η γήρανση και η ερήμωση των αγροτικών και νησιωτικών περιοχών της χώρας δημιουργούν ανησυχίες για την οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα των τοπικών κοινοτήτων. Το φαινόμενο αυτό δεν αφορά μόνο τις μεγάλες πόλεις, αλλά πλήττει κυρίως την Περιφέρεια, όπου οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την αναστροφή των αρνητικών δημογραφικών τάσεων.

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων, στη συνεδρίαση της στις 23 Νοεμβρίου 2023, εστίασε στην ανάλυση του δημογραφικού προβλήματος από τη σκοπιά της ελληνικής περιφέρειας. Οι ομιλητές και τα μέλη της Επιτροπής παρουσίασαν τα βασικά ζητήματα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια, ανέλυσαν τα αίτια της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και πρότειναν συγκεκριμένα μέτρα για την ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών. Η παρούσα εισήγηση συνοψίζει τα κύρια συμπεράσματα της συνεδρίασης, παρουσιάζοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα της δημογραφικής κατάστασης στην Ελληνική Περιφέρεια, προτείνοντας δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η Δημογραφική Πραγματικότητα στην Ελληνική Περιφέρεια

Η απογραφή του 2021 ανέδειξε τα σοβαρά δημογραφικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, με τη μείωση του πληθυσμού να είναι εμφανής σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες. Από τις 13 Περιφέρειες της χώρας, οι 12 παρουσίασαν μείωση του πληθυσμού, με τη Δυτική Μακεδονία να σημειώνει τη μεγαλύτερη μείωση, φτάνοντας το 10,1%. Οι άλλες Περιφέρειες που επλήγησαν σοβαρά από τη δημογραφική συρρίκνωση περιλαμβάνουν την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (μείωση 7,8%), τη Στερεά Ελλάδα (μείωση 7%) και την Πελοπόννησο (μείωση 6,8%). Η μοναδική Περιφέρεια που παρουσίασε πληθυσμιακή αύξηση ήταν το Νότιο Αιγαίο, με αύξηση της τάξης του 5%, η οποία αποδίδεται, κυρίως, στην αύξηση των οικονομικών μεταναστών και των ψηφιακών νομάδων που επέλεξαν να εγκατασταθούν στις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα.

Η πληθυσμιακή μείωση, ωστόσο, είναι μόνο ένα μέρος του προβλήματος. Η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί, επίσης, μείζον ζήτημα. Σύμφωνα με τα

διαθέσιμα δεδομένα, η μέση ηλικία του πληθυσμού στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές αυξάνεται με ανησυχητικούς ρυθμούς, καθώς οι νέοι εγκαταλείπουν τις τοπικές κοινωνίες για να βρουν εργασία στα μεγάλα αστικά κέντρα ή στο εξωτερικό. Η γήρανση του πληθυσμού δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών, καθώς μειώνεται η παραγωγική βάση και αυξάνεται η ανάγκη για κοινωνικές υπηρεσίες και φροντίδα των ηλικιωμένων.

Η μείωση των γεννήσεων και η γήρανση του πληθυσμού έχουν αρνητικές επιπτώσεις και στην περιφερειακή ανάπτυξη. Ολόκληρες περιοχές ερημώνονται, χωριά εγκαταλείπονται, ενώ οι τοπικές οικονομίες καταρρέουν, λόγω της έλλειψης παραγωγικής δύναμης και της μείωσης των επενδύσεων. Η συρρίκνωση του πληθυσμού καθιστά δύσκολη τη διατήρηση βασικών κοινωνικών υπηρεσιών, όπως τα σχολεία και τα κέντρα υγείας, με αποτέλεσμα την περαιτέρω αποδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων.

Οι Κύριες Προκλήσεις της Ελληνικής Περιφέρειας

Οι βασικές προκλήσεις που προκύπτουν από το δημογραφικό πρόβλημα στις περιφέρειες της Ελλάδας αναδείχθηκαν στη διάρκεια της συνεδρίασης της Επιτροπής. Αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν:

1. Την Ερημοποίηση της Υπαίθρου: Πολλές ορεινές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας έχουν δει τον πληθυσμό τους να μειώνεται δραματικά τα τελευταία χρόνια. Η έλλειψη πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, η ανεργία και η απουσία οικονομικών ευκαιριών αναγκάζουν τους νέους να εγκαταλείπουν τις περιοχές αυτές. Η μείωση του πληθυσμού επιδεινώνει περαιτέρω την κατάσταση, καθώς οι τοπικές κοινωνίες δεν μπορούν να διατηρήσουν τις βασικές υπηρεσίες και υποδομές, με αποτέλεσμα, οι περιοχές αυτές, να γίνονται ακόμη λιγότερο ελκυστικές για διαβίωση.
2. Την Ανεργία και την Οικονομική Στασιμότητα: Η οικονομική ανάπτυξη στις περιφέρειες είναι περιορισμένη, με αποτέλεσμα να υπάρχει υψηλή ανεργία, ειδικά μεταξύ των νέων. Οι παραδοσιακές αγροτικές δραστηριότητες που κάποτε στήριζαν τις τοπικές οικονομίες έχουν μειωθεί, ενώ οι νέες τεχνολογίες και οι επενδύσεις δεν έχουν καταφέρει να διεισδύσουν επαρκώς στις περιφέρειες. Η έλλειψη θέσεων εργασίας οδηγεί σε μετανάστευση, τόσο εντός της χώρας, όσο και στο εξωτερικό, εντείνοντας έτσι το πρόβλημα της πληθυσμιακής συρρίκνωσης.
3. Την Ηλεκτρονική και Φυσική Απομόνωση: Σε πολλές περιφερειακές περιοχές, η

- πρόσβαση σε σύγχρονες υποδομές, όπως το διαδίκτυο, είναι περιορισμένη ή ανύπαρκτη. Η έλλειψη ευρυζωνικών δικτύων και η αδυναμία σύνδεσης με τα μεγάλα αστικά κέντρα δημιουργούν σοβαρά προβλήματα απομόνωσης, καθιστώντας αδύνατη την ανάπτυξη νέων ψηφιακών οικονομιών. Παράλληλα, οι φυσικές υποδομές, όπως οι δρόμοι, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια, είναι ανεπαρκείς, δυσχεραίνοντας την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και προϊόντα.
4. Την Γήρανση του Πληθυσμού: Σε πολλές περιφερειακές περιοχές, η πλειονότητα του πληθυσμού είναι άνω των 60 ετών. Η απουσία νέων ανθρώπων περιορίζει την παραγωγική βάση και δυσχεραίνει την ανανέωση των τοπικών κοινοτήτων. Η γήρανση του πληθυσμού δημιουργεί, επίσης, αυξημένη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη και η φροντίδα των ηλικιωμένων, γεγονός που επιβαρύνει περαιτέρω τους ήδη περιορισμένους πόρους των τοπικών αρχών.
  5. Τη Μετανάστευση και την Εσωτερική Μετακίνηση: Η συνεχής ροή πληθυσμού από τις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές προς τα αστικά κέντρα επιδεινώνει το πρόβλημα της συρρίκνωσης των Περιφερειών. Οι νέοι εγκαταλείπουν τις τοπικές κοινωνίες, για να βρουν εργασία και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στις μεγάλες πόλεις, αφήνοντας πίσω γηρασμένες κοινότητες, που αδυνατούν να επιβιώσουν χωρίς την παρουσία νεότερων και παραγωγικών ατόμων.

Προτάσεις και Λύσεις για την Αντιμετώπιση του Δημογραφικού Προβλήματος

Η συνεδρίαση της Επιτροπής κατέληξε σε μια σειρά προτάσεων για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση της ελληνικής περιφέρειας και στην αναζωογόνηση των τοπικών κοινοτήτων.

1. Δημιουργία Κινήτρων για την Τεκνοποίηση και την Εγκατάσταση στην Περιφέρεια: Η υποστήριξη των νέων οικογενειών αποτελεί βασικό πυλώνα για την αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης. Προτάθηκαν μέτρα, όπως η αύξηση του επιδόματος γέννησης, η παροχή φορολογικών κινήτρων για οικογένειες με περισσότερα από δύο παιδιά, καθώς και η παροχή προσιτής στέγασης για τα νέα ζευγάρια. Στις περιφέρειες, τα μέτρα αυτά πρέπει να συνοδεύονται από ειδικές πολιτικές ενίσχυσης των τοπικών κοινωνιών, όπως η βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών.
2. Ανάπτυξη Υποδομών: Η βελτίωση των υποδομών στις απομακρυσμένες περιοχές είναι απαραίτητη για να μειωθεί η απομόνωση και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής. Οι επενδύσεις σε οδικές, λιμενικές και ψηφιακές υποδομές, όπως

το δίκτυο 5G, θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη λειτουργία επιχειρήσεων και τη σύνδεση των περιφερειών με τα κέντρα παραγωγής και κατανάλωσης. Παράλληλα, η αναβάθμιση των νοσοκομείων, των κέντρων υγείας και των σχολείων είναι απαραίτητη, για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

3. Ενίσχυση της Αγροτικής και Νησιωτικής Οικονομίας: Η στήριξη του αγροτικού τομέα μέσω της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών, όπως η έξυπνη γεωργία, και η παροχή ενισχύσεων σε νέους αγρότες είναι απαραίτητες για την ανάκαμψη της αγροτικής οικονομίας. Η προώθηση του αγροτικού και θαλάσσιου τουρισμού μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης για τις περιφέρειες, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες για επενδύσεις.
4. Ψηφιακή Μετάβαση και Καινοτομία: Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να προσφέρουν λύσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη. Η υποστήριξη των ψηφιακών νομάδων και η δημιουργία κόμβων καινοτομίας στις Περιφέρειες, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Η δημιουργία startups και η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας θα μπορούσαν να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας και να προσελκύσουν νέους ανθρώπους στις περιφέρειες.
5. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών και Επανάταξη των Ελλήνων του Εξωτερικού: Η μετανάστευση, μπορεί να αποτελέσει μέρος της λύσης για την αντιστροφή του δημογραφικού προβλήματος. Η ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες και η επανάταξη των Ελλήνων που έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό, μπορούν να αναζωογονήσουν τις περιοχές που πλήττονται από τη δημογραφική συρρίκνωση.

Οι Επιπτώσεις του Δημογραφικού στην Οικονομία της Περιφέρειας

Οι περιοχές με μειούμενο πληθυσμό βρίσκονται αντιμέτωπες με σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις, που επηρεάζουν τόσο την τοπική παραγωγή όσο και την ευρύτερη οικονομική σταθερότητα. Οι βασικοί τομείς που πλήττονται είναι οι εξής:

1. Αγροτική Οικονομία και Εγκατάλειψη της Γης: Οι αγροτικές περιοχές της χώρας, οι οποίες παραδοσιακά στηρίζονται σε γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες, αντιμετωπίζουν αυξημένη εγκατάλειψη της γης. Η μείωση του πληθυσμού και η έλλειψη νέων ατόμων που ενδιαφέρονται να ασχοληθούν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία έχουν οδηγήσει σε παρακμή των καλλιεργειών και στη μείωση της αγροτικής παραγωγής. Η κατάσταση επιδεινώνεται από την

- αδυναμία των μεγαλύτερων σε ηλικία αγροτών να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες και καινοτόμες μεθόδους καλλιέργειας, όπως η "έξυπνη γεωργία", η οποία θα μπορούσε να αυξήσει την αποδοτικότητα της παραγωγής.
2. Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις: Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των τοπικών οικονομιών, αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες, λόγω της μείωσης του πληθυσμού. Η χαμηλή ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες, σε συνδυασμό με την αδυναμία πρόσβασης σε νέες αγορές, έχει οδηγήσει σε μείωση των εσόδων και σε μαζικά λουκέτα στις τοπικές επιχειρήσεις. Αυτή η κατάσταση, έχει ως αποτέλεσμα, την περαιτέρω αύξηση της ανεργίας και τη μετανάστευση των νέων ανθρώπων σε περιοχές με καλύτερες οικονομικές προοπτικές.
  3. Τουριστική Βιομηχανία: Ο τουρισμός, που αποτελεί σημαντικό πυλώνα για πολλές περιοχές της Περιφέρειας, ιδιαίτερα στα νησιά, βρίσκεται επίσης σε κρίση, λόγω της δημογραφικής συρρίκνωσης. Οι ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό, οι περιορισμένες υποδομές και η μειωμένη προσβασιμότητα καθιστούν δύσκολη τη διατήρηση και ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας στις περιφέρειες. Επιπλέον, η απουσία μακροχρόνιων στρατηγικών για την ανάπτυξη του τουρισμού σε απομακρυσμένες περιοχές εμποδίζει τη δημιουργία βιώσιμων τουριστικών προορισμών, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναζωογόνηση των τοπικών οικονομιών.
  4. Υποδομές και Δημόσιες Υπηρεσίες: Η μείωση του πληθυσμού καθιστά οικονομικά ασύμφορη τη διατήρηση βασικών υποδομών και δημόσιων υπηρεσιών, όπως τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τα κέντρα υγείας. Οι τοπικές αρχές δυσκολεύονται να διατηρήσουν την επαρκή παροχή υπηρεσιών στους κατοίκους, με αποτέλεσμα την περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και την απομάκρυνση περισσότερων κατοίκων από τις περιοχές αυτές. Αυτή η κατάσταση οδηγεί σε έναν φαύλο κύκλο, όπου η μείωση των υπηρεσιών ενισχύει τη δημογραφική συρρίκνωση, η οποία με τη σειρά της καθιστά αδύνατη τη βιώσιμη διατήρηση των τοπικών κοινοτήτων.
  5. Απώλεια Ανθρώπινου Κεφαλαίου και Brain Drain: Η φυγή των νέων, ειδικά των καταρτισμένων και υψηλά εξειδικευμένων εργαζομένων, από τις περιφερειακές περιοχές προς τα μεγάλα αστικά κέντρα ή το εξωτερικό, έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας. Η απώλεια αυτού του ανθρώπινου κεφαλαίου, το οποίο θα μπορούσε να στηρίξει την καινοτομία και την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, καθιστά δύσκολη την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής προόδου στις περιφέρειες. Χωρίς νέες καινοτόμες

ιδέες και επενδύσεις, οι τοπικές κοινωνίες βρίσκονται σε κατάσταση παρακμής.

Ψηφιακή Μετάβαση και Έξυπνη Ανάπτυξη ως Λύση

Η ψηφιακή μετάβαση και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών μπορούν να αποτελέσουν κρίσιμους παράγοντες για την αναστροφή της δημογραφικής παρακμής και την οικονομική αναζωογόνηση των περιφερειών. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της Επιτροπής, αναδείχθηκαν τα εξής:

1. **Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Δικτύων και Υποδομών:** Η πρόσβαση σε σύγχρονες ψηφιακές υποδομές είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών. Η επέκταση των δικτύων 5G και των ευρυζωνικών υποδομών θα επιτρέψει στις απομακρυσμένες περιοχές να συνδεθούν με την ψηφιακή οικονομία και να εκμεταλλευτούν τις νέες τεχνολογίες. Οι επενδύσεις σε αυτά τα δίκτυα μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του ψηφιακού τουρισμού, των έξυπνων πόλεων και της απομακρυσμένης εργασίας, επιτρέποντας την παραμονή του πληθυσμού στις περιοχές αυτές.
2. **Έξυπνη Γεωργία:** Η εισαγωγή της τεχνολογίας στην αγροτική οικονομία, μέσω της έξυπνης γεωργίας, μπορεί να αυξήσει την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως αισθητήρες και drones, για την παρακολούθηση των καλλιεργειών, η αυτοματοποίηση των διαδικασιών και η χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής, μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων σε διεθνές επίπεδο.
3. **Υποστήριξη Ψηφιακών Νομάδων και Startups:** Η αύξηση των ψηφιακών νομάδων και η παροχή κινήτρων για τη δημιουργία startups στις περιφέρειες μπορούν να προσφέρουν νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας. Οι ψηφιακοί νομάδες, οι οποίοι εργάζονται εξ αποστάσεως και έχουν τη δυνατότητα να διαμένουν σε οποιαδήποτε γεωγραφική περιοχή, μπορούν να προσελκυστούν από τις φυσικές ομορφιές και τις χαμηλές τιμές διαβίωσης στις περιφέρειες της Ελλάδας. Παράλληλα, οι startups που σχετίζονται με την τεχνολογία και την καινοτομία μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και προσφέροντας υψηλή προστιθέμενη αξία στις τοπικές οικονομίες.
4. **Κέντρα Καινοτομίας και Έρευνας:** Η δημιουργία περιφερειακών κέντρων καινοτομίας, σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα, μπορεί να

υποστηρίξει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και να προσελκύσει νέους επιστήμονες και επιχειρηματίες στις περιφέρειες. Αυτά τα κέντρα μπορούν να επικεντρωθούν σε τομείς όπως η αγροτική καινοτομία, η ανανεώσιμη ενέργεια και ο βιώσιμος τουρισμός, προσφέροντας στις τοπικές κοινωνίες νέες ευκαιρίες ανάπτυξης και απασχόλησης.

Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτικές Ενίσχυσης του Πληθυσμού

Η περιφερειακή ανάπτυξη είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος. Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα υποστηρίξει τις οικογένειες, θα παρέχει ευκαιρίες εργασίας και θα προάγει την οικονομική και κοινωνική ευημερία, είναι απαραίτητη για την αναστροφή των αρνητικών δημογραφικών τάσεων.

1. **Φορολογικά Κίνητρα για Οικογένειες:** Η παροχή φορολογικών κινήτρων για οικογένειες που επιλέγουν να ζήσουν και να εργαστούν στις περιφέρειες είναι κρίσιμη. Προτάθηκε η μείωση φόρου εισοδήματος για τις πολυμελείς οικογένειες, η απαλλαγή από τον ΕΝΦΙΑ για κατοικίες σε απομακρυσμένες περιοχές και η παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων για δαπάνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την υγεία των παιδιών.
2. **Στεγαστική Πολιτική και Υποδομές:** Ένα από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέες οικογένειες στην Περιφέρεια είναι η έλλειψη προσιτής στέγασης και κατάλληλων υποδομών. Το πρόγραμμα «Σπίτι Μου», το οποίο παρέχει οικονομικά προσιτές λύσεις στέγασης για νέες οικογένειες, θα μπορούσε να επεκταθεί περαιτέρω στις περιφέρειες, προσφέροντας ειδικές δανειοδοτήσεις για την απόκτηση ή ανακαίνιση κατοικιών.
3. **Υποστήριξη της Δημόσιας Υγείας και της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας:** Η ενίσχυση των δομών υγείας είναι απαραίτητη για την παραμονή των κατοίκων στην Περιφέρεια. Η πρόσληψη νέου ιατρικού προσωπικού, η αναβάθμιση των κέντρων υγείας και των νοσοκομείων, καθώς και η εισαγωγή σύγχρονων τεχνολογιών, όπως η τηλεϊατρική, μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη για τους κατοίκους των απομακρυσμένων περιοχών.
4. **Εκπαίδευση και Κατάρτιση:** Η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τις αποφάσεις των οικογενειών, σχετικά με τον τόπο διαμονής τους. Η ενίσχυση των σχολικών μονάδων στις περιφέρειες, η παροχή κινήτρων σε εκπαιδευτικούς, για να εργαστούν σε απομακρυσμένες περιοχές και η ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου

μάθησης είναι απαραίτητες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του τοπικού πληθυσμού.

5. Δημιουργία Εργασιακών Ευκαιριών: Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις Περιφέρειες είναι το κλειδί για την αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης. Η Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση ειδικών προγραμμάτων απασχόλησης για τις περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονη δημογραφική πίεση, καθώς και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων σε τομείς, όπως η γεωργία, ο τουρισμός και η τεχνολογία.
6. Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνικές Επιχειρήσεις: Η ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας μπορεί να αποτελέσει μια βιώσιμη λύση για την αναζωογόνηση των περιφερειακών κοινωνιών. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις, οι οποίες επικεντρώνονται στην υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων, μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Η δημιουργία συνεργασιών μεταξύ τοπικών αρχών, ιδιωτικών φορέων και κοινωνικών επιχειρήσεων μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης.

Συμπεράσματα, τελικές σκέψεις και προτάσεις για το μέλλον

Το δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, με ιδιαίτερη ένταση στην Περιφέρεια, αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και πιο σύνθετα ζητήματα της εποχής μας. Η συνεχής μείωση του πληθυσμού, η γήρανση της κοινωνίας και η ερήμωση των αγροτικών και νησιωτικών περιοχών υπογραμμίζουν μια πραγματικότητα, που χρήζει άμεσης και αποφασιστικής αντιμετώπισης. Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων, με την ανάλυση και τις προτάσεις της, ανέδειξε την πολυπλοκότητα του ζητήματος, αλλά και τις δυνατότητες που υπάρχουν για την αναστροφή της κατάστασης.

Ο πληθυσμός των νησιωτικών περιοχών, όπως η Κεφαλονιά και η Ιθάκη, οι οποίες επηρεάζονται άμεσα από τις δημογραφικές προκλήσεις, αποτελεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η δημογραφική κρίση μπορεί να εκδηλωθεί σε τοπικό επίπεδο. Όπως ανέφερα σε προηγούμενες συζητήσεις, η περίπτωση του Δήμου Σάμης στην Κεφαλονιά είναι ενδεικτική της κατάστασης που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικές περιοχές. Παρά τη γενική πτωτική τάση, η περιοχή αυτή έχει παρουσιάσει μικρή αύξηση πληθυσμού, κάτι που οφείλεται κυρίως στην εισροή εσωτερικών μεταναστών και στην εγκατάσταση νέων οικογενειών που αναζητούν καλύτερες συνθήκες ζωής. Ωστόσο, αυτή η αύξηση δεν πρέπει να θεωρείται ως λύση, αλλά ως ένδειξη ότι με τις σωστές πολιτικές μπορεί να υπάρξει ανασχεση της δημογραφικής παρακμής.

Η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος στην Ελληνική Περιφέρεια. Η περίπτωση της Κεφαλονιάς δείχνει ότι η προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων, όπως η πρωτοβουλία της Amazon να εγκαταστήσει ένα νέο κέντρο Cloud στο νησί, μπορεί να συμβάλει στην αναζωογόνηση των τοπικών κοινωνιών. Αυτή η επένδυση, όχι μόνο θα δημιουργήσει νέες, καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας, αλλά και θα προσελκύσει ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, αναστρέφοντας το brain drain που ταλανίζει την Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες.

Η ανάσχεση του φαινομένου της μετανάστευσης νέων ανθρώπων, τόσο προς το εξωτερικό, όσο και προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, αποτελεί καίριο ζήτημα. Οι νέοι μας πρέπει να βρουν ευκαιρίες στα μέρη που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να εφαρμοστούν πολιτικές που θα δημιουργούν ελκυστικές συνθήκες διαβίωσης στις περιφέρειες. Η ενίσχυση των υποδομών – από την υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση μέχρι την πρόσβαση σε ψηφιακές τεχνολογίες και ευρυζωνικά δίκτυα – είναι απαραίτητη, για να παραμείνουν οι νέοι και οι οικογένειές τους στην Περιφέρεια.

Η Κεφαλονιά και η Ιθάκη, όπως και πολλές άλλες νησιωτικές περιοχές, διαθέτουν πλούσιους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, που μπορούν να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση του τουρισμού, της γεωργίας και της καινοτομίας. Η στήριξη του αγροτικού τομέα με σύγχρονες τεχνολογίες, όπως η έξυπνη γεωργία, θα επιτρέψει στους νέους να επενδύσουν σε βιώσιμες αγροτικές δραστηριότητες και να παραμείνουν στα νησιά τους. Ταυτόχρονα, ο τομέας της καινοτομίας και της ψηφιακής οικονομίας πρέπει να υποστηριχθεί με τη δημιουργία ειδικών ζωνών τεχνολογικής ανάπτυξης και τη στήριξη των startups που επιθυμούν να επενδύσουν σε απομακρυσμένες περιοχές.

Η Επιτροπή πρότεινε μια σειρά από πολιτικές και μέτρα που στοχεύουν στη δημιουργία ενός βιώσιμου περιβάλλοντος για την οικογένεια και την εργασία στις περιφέρειες. Ένα από τα πιο σημαντικά είναι η παροχή φορολογικών κινήτρων για οικογένειες που επιλέγουν να ζήσουν και να εργαστούν στην περιφέρεια, καθώς και η ενίσχυση των τοπικών υποδομών. Τα προγράμματα στήριξης, όπως το «Σπίτι Μου», που αφορά την προσιτή στέγαση για νέες οικογένειες, πρέπει να επεκταθούν περαιτέρω, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες των απομακρυσμένων περιοχών. Είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στη δημιουργία ποιοτικών σχολικών μονάδων και κέντρων υγείας, που αποτελούν βασικά κίνητρα για την παραμονή και την προσέλκυση νέων οικογενειών.

Η προσέλκυση ξένων και εγχώριων επενδύσεων, η ενίσχυση των μικρών και

μεσαίων επιχειρήσεων και η ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την οικονομική αναζωογόνηση των περιφερειών. Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της τεχνολογίας, με την ενίσχυση των ευρυζωνικών υποδομών και την προώθηση της καινοτομίας, μπορεί να ανοίξει νέους ορίζοντες για την τοπική οικονομία, καθιστώντας την Περιφέρεια έναν βιώσιμο και ελκυστικό τόπο διαμονής και εργασίας.

Στην περίπτωση της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης, η στρατηγική ενίσχυσης των τοπικών υποδομών και η προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς όπως η τεχνολογία και ο τουρισμός, μπορεί να προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την αναστροφή της πληθυσμιακής πτώσης. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, με την ενίσχυση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε οι νέοι να έχουν τις δεξιότητες και τις ευκαιρίες να παραμείνουν στις πατρογονικές τους εστίες και να συμβάλουν στην τοπική οικονομία.

Συμπερασματικά, η δημογραφική κρίση απαιτεί μια συντονισμένη, πολυεπίπεδη και μακροπρόθεσμη στρατηγική. Οι πολιτικές πρέπει να είναι τολμηρές, στοχευμένες και ευέλικτες, προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Η Περιφέρεια μπορεί να αναδειχθεί σε πηγή ανάπτυξης και ανανέωσης για την Ελλάδα, αρκεί να της δοθούν οι κατάλληλες ευκαιρίες. Η Κυβέρνηση, οι τοπικές αρχές και οι κοινωνίες των πολιτών πρέπει να συνεργαστούν, για να διασφαλίσουν ένα βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές. Η Κεφαλονιά και η Ιθάκη, όπως και όλες οι Περιφέρειες, μπορούν να γίνουν παράδειγμα επιτυχημένης δημογραφικής και οικονομικής αναγέννησης.

5. «Νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε περίοδο εξελισσόμενης κλιματικής κρίσης»

Εισηγητής: Νεοκλής Κρητικός, Μέλος της Επιτροπής

Το θέμα που απασχόλησε την Επιτροπή Περιφερειών στη συνεδρίαση της 8^{ης} Νοεμβρίου 2023, με τίτλο «Νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε περίοδο εξελισσόμενης κλιματικής κρίσης», θα το βρίσκουμε συνεχώς μπροστά μας.

Η κλιματική κρίση είναι εδώ, οι φυσικές καταστροφές εμφανίζονται όλο και πιο συχνά και απρόοπτα, σε μεγάλη έκταση και κλίμακα, με μεγάλη σφοδρότητα και μια πολυπλοκότητα κινδύνων και κρίσεων, που κομίζουν νέα δεδομένα.

Τα φυσικά φαινόμενα αποβαίνουν πλέον καταστροφικά για την ανθρωπότητα, με τις ακραίες θερμοκρασίες, τους παρατεταμένους καύσωνες, τα έντονα καιρικά φαινόμενα, τις δασικές πυρκαγιές και τις πλημμύρες, να επιφέρουν τεράστιες κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Και μάλιστα, επιφυλάσσει ακόμα πολλές εκπλήξεις η φύση, με τους ειδικούς να μας έχουν προειδοποιήσει πως η αύξηση της θερμοκρασίας μέσα στην επόμενη εικοσαετία θα είναι και ένα από τα ζητούμενα, που θα χρειαστεί να διαχειριστούμε και ν' αντιμετωπίσουμε.

Φτάνοντας στα πιο πρόσφατα παραδείγματα των πλημμυρών του Σεπτεμβρίου στην παραλιακή Αργολοχίου και σε περιοχές του Λεκανοπεδίου και στις φονικές πλημμύρες σε Αυστρία, Ρουμανία και Πολωνία, όλα τα ανωτέρω καταδεικνύουν ότι το πρόβλημα είναι βέβαια κοινό και ότι υπάρχει η ανάγκη αλλαγής πολιτικών στο επίπεδο της Πολιτικής Προστασίας και χάραξης μιας πανομοιότυπης στρατηγικής και διαχείρισης και αλλαγών στον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών και των κινδύνων τους σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Νέα δεδομένα για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό: Πρώτο βήμα του η διαχείριση. Η διαχείριση είναι η πρόληψη, δηλαδή ό,τι κάνουμε πριν την εμφάνιση ενός φαινομένου. Οι επιστήμονες μάς ενημέρωσαν, κατά τη συνεδρίαση της 8^{ης} Νοεμβρίου 2023, πως λείπουν τα χωρικά πλαίσια, μέσα στα οποία θα αναπτυχθούν οι δράσεις μας, είτε κατά την πρόληψη, είτε κατά τη διάρκεια ενός φαινομένου. Στην πρόληψη, επίσης, πρέπει οπωσδήποτε να οργανώσουμε μεγάλες ασκήσεις, οι οποίες είναι πραγματικές και μας προετοιμάζουν για τα επόμενα γεγονότα.

Σε αυτό το σημείο, ν' αναφερθώ σε δύο διαδοχικές, ευρείες διακλαδικές ασκήσεις επέμβασης και αντιμετώπισης δασικής πυρκαγιάς, που διεξήχθησαν το 2023 και 2024, στη Λακωνία, στο Βαθύ Γυθείου της Ανατολικής Μάνης και στο Βασιλάκι του Δήμου Ευρώτα αντίστοιχα, οι οποίες προετοιμάστηκαν και υλοποιήθηκαν με την υποδειγματική συνεργασία του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Γυθείου. Αμφότερες περιελάμβαναν πλήθος σεναρίων και πλήθος εμπλεκόμενων φορέων. Είχα μάλιστα την τιμή να παραστώ στις προπαρασκευαστικές συναντήσεις για τον προγραμματισμό των ασκήσεων, δηλώνοντας σταθερά παρών σε όποιες δράσεις πρόληψης μου ζητηθεί να συμβάλλω. Η διαχείριση των καταστροφών περιλαμβάνει, επίσης, επιστημονική έρευνα, τεχνική έρευνα και πλήρη αποτύπωση.

Ακολουθεί η απόκριση, αμέσως μετά την εκδήλωση του φαινομένου σε σύντομο χρονικό διάστημα, επίσης πολύ σημαντικό στάδιο, η επέμβασή μας, δηλαδή, τη στιγμή που θα εκδηλωθεί μία καταστροφή. Πρέπει να είμαστε αποτελεσματικοί, πρέπει να αναγνωριστεί και οριοθετηθεί η περιοχή άμεσα, ώστε να γνωρίζουμε πού θα επέμβουμε, πρέπει να γίνει άμεση κινητοποίηση, χωρίς καθυστερήσεις και ολιγωρίες. Πρέπει να προβλέψουμε ουσιαστικά τι μπορεί να γίνει, ούτως ώστε να διαθέσουμε μέσα και πόρους.

Στη συνέχεια έρχεται η αποκατάσταση. Το νέο πλαίσιο, που τίθεται στον σύγχρονο σχεδιασμό, έγκειται στην αποκατάσταση, να προσδώσουμε δηλαδή στις υποδομές, στις κατασκευές και στα συστήματα που ήταν τρωτά, μεγαλύτερη ανθεκτικότητα. Η ανθεκτικότητα είναι το μείζον που πρέπει να έχουμε υπόψη, έτσι ώστε να αντιμετωπίσουμε τα γεγονότα, τα οποία θα είναι πιο μεγάλα και πιο συχνά το επόμενο χρονικό διάστημα.

Κλείνοντας, να κάνω μερικές συνολικές επισημάνσεις πάνω σε όλα τα βήματα διαχείρισης των καταστροφών:

Βεβαίως, ο ρόλος της εκπαίδευσης και ενημέρωσης παίζει σημαντικότερο ρόλο. Είναι χαρακτηριστικό, πως τα προγράμματα ενημέρωσης για τους σεισμούς είναι αποτελεσματικά, γιατί υφίστανται εδώ και δεκαετίες, ξεκινώντας από τα σχολεία. Αντιθέτως, για τα υπόλοιπα φαινόμενα δεν υπάρχουν ενημερωτικά προγράμματα. Την έλλειψη αυτή έρχεται και αναπληρώνει το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων», που υλοποιεί το Πανεπιστήμιο Αθηνών, οι ιθύνοντες του οποίου επιδιώκουν να διαχύσουν όλη την εμπειρία και γνώση στους σπουδαστές, μέλη των οποίων, μάλιστα, προέρχονται και από την Κεντρική Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σε επίπεδο Ο.Τ.Α. και αναφορικά με τη διαχείριση των εκτάκτων αναγκών. Είναι γεγονός, πως πρέπει να ληφθούν άμεσα πολλές αποφάσεις. Κρίσιμη είναι η διαχείριση των περιπτώσεων, όπου υπάρχουν ανθρώπινες απώλειες και αγνοούμενοι. Ακολούθως, πρέπει να εγκύψουν στο ζήτημα των φθορών που έχουν επέλθει σε περιουσίες και δομές. Συνήθως τα μέσα δεν επαρκούν και γι' αυτό χρειάζεται εξωτερική βοήθεια, είτε από άλλους δήμους, είτε από την Περιφέρεια, είτε από την Κεντρική Διοίκηση. Εδώ εντοπίζεται και η βασική αδυναμία των δήμων, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι σημείο των καιρών, η επέμβαση ξένων ομάδων, όταν περιοχές δεν μπορούν να διαχειρισθούν μόνες τους την καταστροφή. Κι είναι θετικό και ελπιδοφόρο, που στο πλαίσιο αυτό, η Κ.Ε.Δ.Ε. εκπόνησε μια αρχική μελέτη, έτσι ώστε να μπορέσουμε να δούμε με ποιον τρόπο και εκείνη θα βοηθήσει πάνω σε αυτήν την κατεύθυνση τους δήμους.

Τέλος, θέτω το ζήτημα της αποκατάστασης και επαναφοράς. Είναι όλα αυτά που συμβαίνουν μετά από μια μεγάλη ή μικρότερη καταστροφή. Βέβαια, η βοήθεια στον κόσμο, η διάσωση, η περίθαλψη, η άμεση κατοίκηση και στη συνέχεια η μακροπρόθεσμη κατοίκηση, είναι τα θέματα που τίθενται προς προβληματισμό, γιατί συνιστούν τα επόμενα βήματα, στα οποία πάσχουμε.

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι

Είναι ένα θέμα που θα απασχολεί την επικαιρότητα για τις επόμενες δεκαετίες, καλώντας μας να κινητοποιηθούμε, για να μειώσουμε τις δεδομένες επιπτώσεις του. Με τη βοήθεια των ειδικών, θα εμπλουτίσουμε το περιεχόμενο των παρεμβάσεων και ενεργειών μας μπροστά στον επαπειλούμενο κίνδυνο.

6. «Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη».

Εισηγήτρια: **Μαρία Ελένη Σούκουλη - Βιλιάλη, Μέλος της Επιτροπής**

A.1 Εισαγωγή

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών του Ελληνικού Κοινοβουλίου με θέμα την διασύνδεση της πολιτιστικής πολιτικής με την περιφερειακή ανάπτυξη έλαβε χώρα στις 5 Μαρτίου του 2024, 30 χρόνια από τον θάνατο μιας μεγάλης Ελληνίδας, της Μελίνας Μερκούρη. Μιας γυναίκας πολιτικού, η οποία ανέδειξε τη σημασία της περιφερειακής διάστασης του πολιτισμού ως μοχλού κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης για την χώρα μας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η ίδρυση των δημοτικών περιφερειακών θεάτρων, που αποτελούν ακόμα και σήμερα αναπόσπαστο και οργανικό στοιχείο της τοπικής ζωής.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Στυλιανή Μενδώνη, Υπουργός Πολιτισμού, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδος, Ηλίας Αποστολόπουλος, Μέλος Δ.Σ. της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Παπάγου-Χολαργού, Νικολέττα Βαλάκου-Διβάρη, Πρόεδρος του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ), Επίτιμη Διευθύντρια Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού, Αναστασία Γκαδόλου, Γενική Διευθύντρια Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης και Γιώργος Κουμεντάκης, Καλλιτεχνικός Διευθυντής Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Αποτελεί κοινό τόπο ότι η μοναδική πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας είναι ένα σημαντικό συγκριτικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα με μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα και παραγόμενα κοινωνικά οφέλη. Ο πολιτισμός, τόσο υπό τη μορφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, όσο και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, θεωρείται πλέον διακριτός οικονομικός τομέας που συνεισφέρει στη μεγέθυνση του εθνικού εισοδήματος, αλλά και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Σύμφωνα με έρευνα της διαNEOσις, το 2019 ο δημιουργικός και πολιτιστικός τομέας, όπως προσδιορίζεται από την ESSNet-Culture (2012), απασχολούσε 129.400 εργαζόμενους σε 29.681 επιχειρήσεις, οι οποίες πωλούσαν συμβολικά αγαθά και υπηρεσίες, με προστιθέμενη αξία περίπου 1,044 δις. ευρώ. Παράλληλα, μελέτη της εταιρείας «Deloitte» που αφορούσε την οικονομική συνεισφορά των έργων και δράσεων του πολιτισμού που χρηματοδοτήθηκαν, σε όλη την Επικράτεια μέσω του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ανέδειξε ένα πολύ σημαντικό οικονομικό δεδομένο και συγκεκριμένα, ότι, επενδύσεις ύψους 453 εκατ. ευρώ, δημιούργησαν 1,56 δις ευρώ οικονομικών επιπτώσεων, με τον πολλαπλασιαστικό

συντελεστή να διαμορφώνεται στα 3,44 ευρώ για κάθε ένα ευρώ επένδυσης. Επομένως, είναι κατανοητό ότι η απόδοση των επενδύσεων στον πολιτιστικό τομέα είναι κάτι παραπάνω από ικανοποιητική για την εθνική οικονομία μας. Παράλληλα, η ίδια μελέτη της διαΝΕΟσις ανέδειξε την ανισορροπία μεταξύ Μητροπολιτικού Κέντρου και Περιφέρειας, αναφορικά με τις αναπτυξιακές επιπτώσεις της πολιτιστικής πολιτικής της χώρας μας. Σύμφωνα με αυτήν, τα 3/4 της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του πολιτιστικού κλάδου προέρχονται από την Αττική, στην οποία εδρεύει το 58% των επιχειρήσεων και απασχολείται το 60% των εργαζομένων του κλάδου. Ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 12% έως 13%. Οι υπόλοιπες 11 Περιφέρειες της χώρας συνεισφέρουν, όλες μαζί, το 27% έως 29%.

Επομένως, είναι πρόδηλο ότι η χάραξη της πολιτιστικής μας στρατηγικής οφείλει να ανακατευθυνθεί προς ένα αποκεντρωμένο μοντέλο βιώσιμης και ισόρροπης αναπτυξιακής διαδικασίας. Σε αυτό το μοντέλο η περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη αποτελεί κεντρικό δείκτη απόδοσης της συνολικής περιφερειακής πολιτικής μας.

A.2 Υπουργείο Πολιτισμού και Περιφερειακή Ανάπτυξη

Κατά την συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών η Υπουργός Πολιτισμού κυρία Στυλιανή Μενδώνη ανέλυσε, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, τη στρατηγική στόχευση για τη συνεισφορά της πολιτιστικής πολιτικής στην περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας. *“Ο Πολιτισμός, αναζωογονεί την Περιφέρεια και η αναζωογόνηση της Περιφέρειας, προστατεύει την πολιτιστική κληρονομιά, οδηγώντας σε ένα ενάρετο κύκλο”* ανέφερε χαρακτηριστικά η Υπουργός κυρία Στυλιανή Μενδώνη συνοψίζοντας τη σημασία διασύνδεσης των δύο αναπτυξιακών παραμέτρων. Συγκεκριμένα, η κυρία Μενδώνη τόνισε τη σημασία του πολιτισμού στην άμβλυση των περιφερειακών, ακόμα και ενδοπεριφερειακών, ανισοτήτων. Η ανάδειξη του πολιτιστικού περιεχομένου που υπάρχει σχεδόν σε κάθε περιοχή της χώρας μας καλλιεργεί αφενός την ιστορική αυτογνωσία των πολιτών για τον τόπο τους και αφετέρου δημιουργεί οικονομικές ευκαιρίες, ενθαρρύνοντας την εκκόλαψη νέων, αλλά και την βιωσιμότητα υπαρχόντων, ιδιαίτερα μικρών αλλά και μεγάλων επιχειρηματικών σχημάτων, που στηρίζουν το εισόδημα, αλλά και την απασχόληση στην χώρα. Επομένως, είναι ξεκάθαρο ότι η περιφερειακή διάσταση του πολιτισμού αποτελεί κεντρικό άξονα της πολιτικής του Υπουργείου. Με ευρωπαϊκούς πόρους του ΕΣΠΑ, καθώς και του Ταμείου Ανάκαμψης, το Υπουργείο Πολιτισμού υλοποιεί το μεγαλύτερο πρόγραμμα έργων πολιτιστικών υποδομών που έχει γίνει ποτέ στην Ελλάδα, περισσότερα από 830 έργα και δράσεις προϋπολογισμού άνω του 1,2 δις ευρώ ενώ η γεωγραφική τους διασπορά απλώνεται κυριολεκτικά σε κάθε γωνιά της

χώρας.

Σε αυτήν προσπάθεια ενίσχυσης της περιφερειακής διάστασης της πολιτιστικής πολιτικής του Υπουργείου Πολιτισμού κεντρικό ρόλο παίζει «η Πολιτιστική Χάρτα Ανάπτυξης και Ευημερίας», δηλαδή του οδικού χάρτη για την ανάδειξη του πολιτισμού ως στρατηγικού αναπτυξιακού πόρου και ως δείκτη κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε η κυρία Υπουργός πρόκειται για «*έργα, που αλλάζουν τον πολιτιστικό χάρτη της χώρας και δημιουργούν ένα εντελώς νέο πολιτιστικό τοπίο, σε κάθε Περιφέρεια και συνολικά στην Επικράτεια*». Ειδικότερα προβλέπεται ότι, για κάθε μία από τις δεκατρείς Περιφέρειες, θα εκτελεστούν έργα πολιτιστικών υποδομών διασυνδεδεμένα με δράσεις, που ενδυναμώνουν την παραγωγή σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, ενώ ενισχύουν την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμικού περιεχομένου.

A.2.1 Οι κύριοι άξονες της εθνικής πολιτιστικής χάρτας ανάπτυξης και ευημερίας

Πρώτος άξονας: Η μέριμνα και η συνεχής φροντίδα του Υπουργείου Πολιτισμού για τη μελέτη, την προστασία, τη συντήρηση, την αναστήλωση, την ανάδειξη των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων, αναφέρεται στο σύνολο της ελληνικής Επικράτειας και καλύπτει ακόμα και τις πιο απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές, προσδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην Περιφέρεια.

Δεύτερος άξονας: Υποστήριξη και ενίσχυση της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας και της δημιουργικής βιομηχανίας, με την υλοποίηση δομικών μεταρρυθμίσεων που δίνουν απαντήσεις σε χρόνια προβλήματα των κλάδων.

Τρίτος άξονας: Σχεδίαση και υλοποίηση συνεργειών και συμπράξεων για συνδυαστική αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης δημιουργίας, με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης, αειφόρου και καθολικής ανάπτυξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Είναι ξεκάθαρο ότι η αναγνώριση από την πλευρά του Υπουργείου Πολιτισμού των περιφερειακών ανισοτήτων στην χάραξη και υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής της χώρας, πρέπει να διορθωθεί με συγκεκριμένες δράσεις σε ολόκληρη την Επικράτεια. Η «Εθνική Πολιτιστική Χάρτα» αποτελεί την στρατηγική απάντηση του Υπουργείου Πολιτισμού για την ενσωμάτωση της πολιτιστικής πολιτικής στο μείγμα ενός σύγχρονου παραγωγικού μοντέλου βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης, προς όφελος όλων των πολιτών χωρίς χωρικές διακρίσεις.

A.3 Προκλήσεις και προοπτικές για την ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη

Στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών για τον ρόλο του πολιτισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη παρενέβησαν με δημιουργικές παρατηρήσεις και προτάσεις και οι εκπρόσωποι φορέων που προαναφέραμε παραπάνω οι οποίοι συμμετέχουν ενεργά στην πολιτιστική διαδικασία, καθώς και τα μέλη της Επιτροπής που εκπροσωπούν τα κόμματα του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Συνοψίζοντας τις παρεμβάσεις, στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών, οι προκλήσεις και οι προοπτικές που αναδείχτηκαν από του συμμετέχοντες αφορούσαν μια πλειάδα θεμάτων. Συγκεκριμένα αναδείχτηκε το πρόβλημα της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων στην χάραξη και υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής στην χώρα μας. Σε αυτό το ζήτημα χρειάζεται καλύτερη οργανωτική δομή, ώστε η διασύνδεση μεταξύ των πολυάριθμων εμπλεκόμενων φορέων να είναι πιο λειτουργική και κυρίως να ευνοεί τη γρήγορη και αποτελεσματική διαδικασία εξεύρεσης λύσεων και φυσικά δημιουργικών συνεργειών. Παράλληλα, η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στους ΟΤΑ, εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού, θεωρείται κομβικής σημασίας για την ορθότερη διαχείριση των τοπικών πολιτιστικών προϊόντων, διότι η έλλειψη της απαραίτητης τεχνογνωσίας δημιουργεί ανυπέρβλητα εμπόδια στην υιοθέτηση καλών πρακτικών σε θέματα τοπικής πολιτιστικής στρατηγικής και δράσης. Ιδιαίτερη μνεία πάνω σε αυτό το σημείο έγινε και στην προσπάθεια για την ενεργή εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών στην πολιτιστική διαδικασία που θα επιτρέψει την ανάδειξη της πολύπλευρης σημασίας του ρόλου του πολιτισμού στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Επιπλέον, τονίστηκε η σημασία της προώθησης της συμμετοχής του πολιτισμού στη δημιουργία καινοτόμων τοπικών παραγωγικών μοντέλων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το τρίπτυχο «Πολιτισμός – Τουρισμός – Διατροφικός Τομέας» που μπορεί να βρει εφαρμογή σε πολλές περιοχές της χώρας μας και να συμβάλει στην αλλαγή κατεύθυνσης του αναπτυξιακού μοντέλου συνολικά της χώρας προς την επιδιωκόμενη αιφόρο κατεύθυνση. Τέλος, αναδείχτηκε το γεγονός ότι δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η αναπτυξιακή διάσταση του πολιτισμού δεν πρέπει να οδηγήσει στην ανεξέλεγκτη εμπορευματοποίησή του. Η καθολικότητα στην ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών στον πολιτιστικό πλούτο της χώρας, η δημιουργία ίσων ευκαιριών καλλιτεχνικής δημιουργίας, ιδιαίτερα για τις νέες και τους νέους μας, οφείλουν να αποτελούν τον βασικό πυρήνα κάθε σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής.

A.4 Συμπεράσματα

Από τη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών με θέμα την συμβολή της πολιτιστικής πολιτικής στην περιφερειακή ανάπτυξη έγινε σαφές ότι οφείλουμε να κινηθούμε συμπεριληπτικά, με σχέδιο και συγκεκριμένες δράσεις, προς μια στοχευμένη αποκεντρωμένη πολιτιστική πολιτική. Αυτό επιτάσσει ένα ωφέλιμο μοντέλο ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης, όπου θα υπηρετούνται όλες οι συνταγματικές επιταγές για ισοτιμία και καθολικότητα πρόσβασης στα πλούσια πολιτιστικά αγαθά της πατρίδας μας. Παράλληλα, έγινε κατανοητό ότι ο πολιτισμός αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την Ελλάδα, το οποίο οφείλουμε να προστατέψουμε, αλλά και να αναδείξουμε με τρόπο συμβατό στα σύγχρονα τεχνολογικά, περιβαλλοντολογικά και πολιτισμικά δεδομένα, ώστε να μεγιστοποιήσουμε τα παραγόμενα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για την εθνική οικονομία και φυσικά για τους πολίτες της χώρας μας. Η περιφερειακή διάσταση της πολιτισμικής μας πολιτικής υπηρετεί με τον καλύτερο τρόπο την παραπάνω στρατηγική και κυρίως εξασφαλίζει την απαραίτητη διάχυση των οικονομικών και κοινωνικών υπεραξιών σε όλη την χώρα χωρίς διακρίσεις που συντηρούν τις ανάλογες ανισότητες.

7. «Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης για τις πυρόπληκτες περιοχές».

Εισηγητής: Κωνσταντίνος Μπούμπας, Μέλος της Επιτροπής

Η κλιματική κρίση δεν είναι πια ένα σενάριο του μέλλοντος, αλλά μια πραγματικότητα, την οποία καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε εδώ και τώρα.

Οι συνέπειες της είναι παντού γύρω μας. Από τις υψηλότερες θερμοκρασίες και τις ακραίες καιρικές συνθήκες μέχρι τις καταστροφικές πυρκαγιές που κατακαίνε δάση και οικισμούς.

Ειδικότερα, οι πυρκαγιές στην χώρα μας έχουν γίνει όλο και πιο συχνές, μεγαλύτερες και καταστροφικότερες. Εικόνες καμένων δασών, κατεστραμμένων σπιτιών και τοξικών καπνών, που κατακλύζουν τα πάντα τείνουν να γίνουν πια κανονικότητα κάθε καλοκαίρι.

Τα δάση μας, που αποτελούν ζωτικό πνεύμονα για το περιβάλλον και την κοινωνία, πλήττονται σοβαρά και η ανάγκη να αναλάβουμε συνολικά δράση είναι κάτι παραπάνω από επιβεβλημένη.

Η Κυβέρνηση, απέναντι σε αυτή την απολύτως επικίνδυνη και επείγουσα συνθήκη έρχεται να απαντήσει με ένα εξαιρετικά φιλόδοξο και πολυδιαφημισμένο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης, το οποίο μάλιστα βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης, προκειμένου να ενισχυθεί έτι περισσότερο η πρόληψη και αποκατάσταση των καταστροφών, προβάλλοντας παράλληλα και το πρόγραμμα ANTINERO, που συμβάλλει επικουρικά σε αυτή την προσπάθεια.

Ακούσαμε σε αυτήν εδώ την Επιτροπή, ότι μετά τις φωτιές του 2021 ξεκίνησε μια ταχύτατη διαδικασία χαρτογράφησης των καμένων εκτάσεων, την άμεση παροχή οδηγιών για αξιοποίηση της ξυλείας τους, ενώ παράλληλα ξεκίνησε η άμεση κατασκευή αντιδιαβρωτικών, αλλά και αντιπλημμυρικών έργων.

Παρουσιάστηκαν, μάλιστα, αρκετά διεξοδικά και όλες οι δράσεις που έχουν λάβει χώρα μέχρι στιγμής σε περιοχές που επλήγησαν βαρύτατα από τις πυρκαγιές, όπως η Εύβοια, η Πάρνηθα και ο Έβρος, όπου σύμφωνα με το κυβερνητικό αφήγημα, τα έργα αποκατάστασης προχωρούν περίφημα, ενώ εκπονούνται συνεχώς νέες μελέτες και νομοθετικές ρυθμίσεις για την συνέχιση τους.

Παράλληλα, υπήρξε και πρόβλεψη για την οικονομική ενίσχυση πληγεισών επαγγελματικών ομάδων, φροντίδα της άγριας πανίδας και διαδικασίες διαχείρισης του όγκου καμένης ξυλείας.

Όσον αφορά τώρα το επίμαχο θέμα της αναδάσωσης, από την κυβερνητική πλευρά υποστηρίζεται ότι η τεχνητή αναδάσωση έχει προχωρήσει σημαντικά σε περιοχές που δεν κατέστη δυνατό να αναγεννηθούν φυσικά (σε Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Βόρεια Εύβοια) με κατάλληλη προετοιμασία του εδάφους και οργανωμένο σχέδιο σποροσυλλογής σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

Επιπλέον, η υπαγωγή της Δασικής Υπηρεσίας στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας «διαφημίζεται» από την Κυβέρνηση ως στρατηγική κίνηση, προκειμένου η Υπηρεσία αυτή να ενισχυθεί και να συμβάλλει αποφασιστικά στη μάχη απέναντι στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής.

Με λίγα λόγια, από την πλευρά της Κυβέρνησης ακούμε ότι όλες οι δράσεις υλοποιούνται άμεσα και το Πρόγραμμα προχωρά περίφημα.

Δυστυχώς, η πραγματικότητα δεν είναι τόσο ειδυλλιακή και φαίνεται πως, ακόμη μια φορά, εστιάζουμε στην επικοινωνιακή διάσταση ενός θέματος και όχι τόσο στην ουσία του. Στην προκειμένη περίπτωση οι κυβερνητικές εξαγγελίες είναι μεν στρωμένες από καλές προθέσεις, ωστόσο, η εικόνα που έχουμε από την πρόοδο των απαιτούμενων έργων αποκατάστασης δεν είναι και τόσο ενθαρρυντική.

Αν και η Κυβέρνηση διαφημίζει την εκπόνηση ενός φιλόδοξου σχεδίου για την αναδάσωση πολλών χιλιάδων στεμμάτων σε καμένες περιοχές, η πραγματικότητα έρχεται μάλλον να την διαψεύσει, καθώς οι αριθμοί, μέχρι στιγμής, δείχνουν μια πολύ μικρότερη δραστηριότητα σε αυτό τον τομέα.

Παράλληλα, και ενώ έχει δεσμευτεί για τη χρηματοδότηση των έργων αναδάσωσης, η κατανομή των πόρων παραμένει προβληματική. Προϋπολογισμοί μειώνονται, ενώ αδιαφανείς διαδικασίες με ένταξη και συγχώνευση προγραμμάτων στο Ταμείο Ανάκαμψης εγείρουν υποψίες και δυσχεραίνουν την εφαρμογή του σχεδίου.

Από την άλλη και παρά την αναγνώριση της αναγκαιότητας για άμεση δράση, το σχέδιο παρουσιάζει καθυστερήσεις στην εφαρμογή. Σε πολλές πυρόπληκτες περιοχές, δεν έχουν ξεκινήσει ακόμη βασικά έργα αναδάσωσης και αντιδιαβρωτικών υποδομών, αφήνοντας τα εδάφη εκτεθειμένα σε πλημμύρες και διάβρωση. Μάλιστα, υπήρξαν εδώ στην Επιτροπή παρεμβάσεις που κατήγγειλαν απουσία συγκεκριμένων περιοχών από το σχέδιο και πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Επίσης, ανησυχία εκφράστηκε και για την αργοπορία στο έργο της αναδάσωσης, καθώς περνά η εποχή που πρέπει να μεταφυτευθούν τα φυτά και σοβεί ο κίνδυνος να αποτύχει η διαδικασία.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, υπάρχει προβληματισμός για την χρήση ξενικών ή ακατάλληλων ειδών δέντρων στις αναδασώσεις. Η φύτευση δέντρων που δεν είναι καλά προσαρμοσμένα στις τοπικές κλιματικές συνθήκες, ή που ενέχουν κινδύνους για την πυροπροστασία, ενδέχεται να οδηγήσει σε μακροπρόθεσμα προβλήματα, όπως η αυξημένη ευφλεκτότητα ή η αποτυχία επιβίωσης τους.

Σημαντικό είναι, επίσης, να εξασφαλιστεί η συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των αναδασώσεων. Χωρίς σταθερά συστήματα παρακολούθησης, δεν είναι δυνατή η άμεση προσαρμογή των στρατηγικών στις ανάγκες κάθε περιοχής και δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για να αξιολογηθεί η επιτυχία ή οι αποτυχίες των υφιστάμενων αναδασώσεων.

Σε αυτόν τον τομέα θα μπορούσαν να συμβάλουν και οι νέες τεχνολογίες, με τη χρήση drones, για παράδειγμα.

Πρωταρχικής σημασίας είναι επίσης το ζήτημα της Δασικής Υπηρεσίας. Ενός φορέα που αποτελεί ουσιαστικό αρωγό στο έργο της πρόληψης αλλά και αποκατάστασης των καταστροφών στα δάση μας. Η υποστελέχωση και η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, καθώς και η υποχρηματοδότηση είναι από τα βασικότερα προβλήματα που επείγει να θεραπευθούν προς όφελος του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης.

Τέλος, πρέπει να αναφερθούμε στο ζήτημα της ενεργού εμπλοκής των τοπικών κοινοτήτων στο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης, η οποία έχει πολλαπλά οφέλη.

Οι τοπικές κοινότητες, με γνώση των αναγκών και ιδιαιτεροτήτων των περιοχών τους, μπορούν να συμβάλλουν θετικά στο έργο της αναδάσωσης, αλλά και να αποτελέσουν ένα σημαντικό κρίκο στο έργο της πρόληψης.

8. «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές».

Εισηγητής: Οζγκιούρ Φερχάτ, Μέλος της Επιτροπής

Στη διάρκεια της συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών, που πραγματοποιήθηκε στις 19/7/2024, υπό την προεδρία του Προέδρου της, κ. Εμμανουήλ Κόνσολα, την ημερήσια διάταξη απασχόλησε το θέμα: «Πολιτικές για τη στελέχωση των δομών υγείας στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές».

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Σπυρίδων – Άδωνις Γεωργιάδης, Υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Μουτζούρης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (Ε.Ν.Π.Ε.) - Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Ιωάννης Μαλαφής, Πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της ΚΕΔΕ, Δήμαρχος Χίου, Δημήτριος Λιανός, Αντιπρόεδρος του ΔΣ Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Νοτίου Αιγαίου - Δήμαρχος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Γεώργιος Στασινόπουλος, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ιονίων Νήσων, Δήμαρχος Ζακύνθου, Γεώργιος Μαρινάκης, Πρόεδρος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κρήτης, Δήμαρχος Ρεθύμνου, Αθανάσιος Εξαδάκτυλος, Πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, Κωνσταντίνος Κουτσόπουλος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Ιατρικών Συλλόγων European Council of Medical Orders (CEOM) και Ματίνα Παγώνη, Πρόεδρος της Ένωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας και Πειραιά (ΕΙΝΑΠ) και Αντιπρόεδρος της ΟΕΝΓΕ. Στην επιτροπή παρέστη, ο κ. Μάριος Θεμιστοκλέους, Υφυπουργός Υγείας.

Με δεδομένο και υπαρκτό το θέμα της υποστελέχωσης, αλλά και των προκληόμενων που έχουν αποβεί άκαρπες, οι εισηγητές επισήμαναν τις δυσκολίες, με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπο το υγειονομικό προσωπικό. Ενδεικτικά:

- Οικονομικά θέματα, μεγάλο το κόστος μετακίνησης και διαβίωσης.
- Το θέμα της στέγης, μεγάλο το κόστος διαμονής και εύρεσης στέγης.
- Το θέμα της εκπαίδευσης, δυσκολίες στη συμμετοχή συνεδρίων και εργασιών.
- Έλλειψη συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος παραμονής στην άγονη περιοχή.
- Το θέμα της έκτασης μιας νήσου, αλλά και της επισκεψιμότητας, κυρίως από τουρίστες άλλων χωρών.
- Έλλειψη βασικών ειδικοτήτων, όπως αναισθησιολόγοι, ακτινολόγοι, παθολόγοι.

- Το πρόβλημα της μετανάστευσης των νέων γιατρών.
- Οι αντίξοες καιρικές συνθήκες, για παράδειγμα, οι δυσπρόσιτες περιοχές, με καθεστώς χιονοπτώσεως καθίστανται αδιάβατες και τα νησιά αποκλείονται από την πρόσβαση δια θαλάσσης.

Από τους φορείς και τους συναδέλφους Βουλευτές κατατέθηκαν σοβαρές και βιώσιμες προτάσεις, που αφορούν σε συγκεκριμένα κίνητρα. Ενδεικτικά:

- Προκηρύξεις όλων των οργανικών θέσεων σε όλη την Ελλάδα, ειδικά σε βασικές ειδικότητες
- Ένταξη των υγειονομικών στα βαρέα και ανθυγιεινά.
- Εκσυγχρονισμός του νόμου για τα κίνητρα των γιατρών που υπηρετούν σε νοσοκομεία και κέντρα υγείας κατηγορίας Άγονου Α΄, δηλαδή, νόμος του 1983.
- Σταδιακή αύξηση του μισθολογίου των γιατρών.
- Στεγαστικό επίδομα ή επιδότηση ενοικίου ή και δημιουργία κατοικιών στα πρότυπα που είχε γίνει με τον Οργανισμό Εργατικών Κατοικιών, δηλαδή, να δίνεται ένα χαμηλότοκο δάνειο με προϋπόθεση ότι ο γιατρός θα μένει, τουλάχιστον, 15 χρόνια σε αυτή την περιοχή.
- Αποζημίωση για τα έξοδα μετάβασης στον μόνιμο τόπο κατοικίας των γιατρών και των οικογενειών τους, τουλάχιστον, τρεις φορές το χρόνο.
- Διπλασιασμό του εκπαιδευτικού χρόνου άδειας.
- Κάλυψη των εξόδων για συμμετοχή σε συνέδρια πανελλήνια και ευρωπαϊκά
- Αποφορολόγηση των επιπλέον εφημεριών.
- Ενίσχυση του Ιατρικού τουρισμού
- Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου στο κομμάτι της τηλεϊατρικής.
- Στελέχωση του Ε.Κ.Α.Β. με τον απαιτούμενο στόλο και προσωπικό.

Κοινός τόπος των εισηγητών είναι το γεγονός ότι αν δεν δοθούν τα οικονομικά, θεσμικά και επιστημονικά κίνητρα προσέλκυσης και παραμονής των γιατρών, κυρίως στις νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές, θα συνεχίζονται τα προβλήματα στελέχωσης των δομών υγείας και θα καθίσταται επισφαλής η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας των κατοίκων και των επισκεπτών.

Η πρόταση της Νέας Αριστεράς στα σοβαρά προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι άγονες και νησιωτικές περιοχές, στηρίζεται στην εκπόνηση στρατηγικού σχεδίου υγειονομικής διαχείρισης με ενίσχυση των δημόσιων δομών υγείας και αύξηση της

χρηματοδότησης από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Βασικός άξονας αυτού του σχεδίου είναι η κατά προτεραιότητα ανάπτυξη ισχυρών δημόσιων δομών υγείας στα νησιά, με αναβάθμιση του μισθολογίου των γιατρών, και θεσμοθέτηση ειδικού πλαισίου κινήτρων (μισθολογικών, στεγαστικών, φορολογικών, διοικητικών, επιστημονικών) για τη στελέχωση και παραμονή γιατρών του Ε.Σ.Υ. στις νησιωτικές περιοχές.

Ένα πακέτο κινήτρων που αφορά το σύνολο των γιατρών του Ε.Σ.Υ. στα νησιά περιλαμβάνει:

- 1. Μισθολογικά κίνητρα:** Χορήγηση αφορολόγητου επιδόματος αγónου έως 50% του πραγματικού βασικού μισθού και κατάργηση οποιουδήποτε μισθολογικού πλαφόν στα νησιά-άγονες περιοχές.
- 2. Στεγαστικά κίνητρα:** Επιδότηση ικανού τμήματος της αντικειμενικής αξίας για την ανέγερση ή αγορά μόνιμης κατοικίας ή εναλλακτικά (με επιλογή του γιατρού), χορήγηση στεγαστικού επιδόματος από την ανάληψη των καθηκόντων και καθ' όλο το διάστημα της παραμονής, σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες.
- 3. Φορολογικά κίνητρα.** Διαφορετική φορολόγηση των τακτικών αποδοχών και των εισοδημάτων από εφημερίες. Θέσπιση αφορολόγητου για τις πρόσθετες υπερβάλλουσες εφημερίες.
- 4. Επιστημονικά κίνητρα.** Εκπαιδευτικές άδειες υποχρεωτικές τουλάχιστον για ένα δίμηνο ανά διετία για μετάβαση σε άλλα νοσοκομεία για εκπαίδευση, μετεκπαίδευση ή εξειδίκευση, με ανάληψη εξόδων μετακίνησης, σίτισης και εκτός έδρας αποζημίωσης από το νοσοκομείο. Δυνατότητα ανάληψης διδακτορικής διατριβής και διενέργειας εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού, με ανάληψη του κόστους των διδάκτρων από τα νοσοκομεία.
- 5. Διοικητικά κίνητρα.** Νέοι οργανισμοί υγειονομικών δομών με περισσότερους γιατρούς ανά ειδικότητα και πρόβλεψη για προκήρυξη μαζικά όλων των κενών οργανικών θέσεων ανά ιατρικό τομέα. Ταχύτερη βαθμολογική εξέλιξη. Μετά από συνολική δεκαετή παραμονή και πενταετή παραμονή στο βαθμό του Διευθυντή, εξέλιξη των υπηρετούντων διευθυντών στο βαθμό Συντονιστή Διευθυντή.
- 6. Εξομοίωση των ιατρών Ε.Σ.Υ. με τους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων** σε ότι αφορά τη χρήση των Λ.Α.Φ. για σίτιση, των στρατιωτικών πρατηρίων για αγορά προϊόντων, των πτητικών μέσων (C130) για μετακινήσεις, των ξενώνων και των στρατιωτικών κατασκηνώσεων για διανυκτέρευση εκτός

νησιού στις άγονες περιοχές. Η υγειονομική θωράκιση των νησιών είναι εξίσου σημαντική με την στρατιωτική θωράκισή τους.

Τα κίνητρα αυτά θα αφορούν όλους τους γιατρούς των νοσοκομείων άγονων περιοχών, και όχι μόνο τους νεοεισερχόμενους ή μόνο κάποιες ειδικότητες. Θα κλιμακώνονται ανάλογα με τον τύπο του αγόνου (πιο πολλά σε πιο άγονες περιοχές) και θα εκτείνονται χρονικά ανάλογα με την παραμονή του γιατρού στην άγονη περιοχή. Θα συνδυάζονται με την υποχρέωση παραμονής του γιατρού σε βάθος χρόνου και την πραγματική προσφορά υπηρεσιών.

Ο ιδιωτικός τομέας θα αξιοποιηθεί συμπληρωματικά, ακόμη και ο μη συμβεβλημένος με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., όταν ο δημόσιος τομέας αδυνατεί να καλύψει την ανάγκη. Οι πολίτες θα αποζημιώνονται απευθείας για τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν, γιατί βασικό κριτήριο μας κριτήριο πρέπει να είναι η ελάφρυνσή τους από πρόσθετες δαπάνες υγείας.

Η Πολιτεία, πρέπει να εγγυάται την πρόσβαση των κατοίκων των άγονων περιοχών και των νησιών στις απαιτούμενες υπηρεσίες υγείας εκτός τόπου κατοικίας τους, εφόσον οι αναγκαίες υπηρεσίες δεν παρέχονται ούτε από το Ε.Σ.Υ ούτε από τον ιδιωτικό τομέα σε μία νησιωτική περιοχή. Η πλήρης ανάληψη της ευθύνης περιλαμβάνει και την κάλυψη της σχετικής δαπάνης μετακίνησης και διαμονής. Σε αυτή την περίπτωση το υγειονομικό ισοδύναμο παρέχεται με την αξιοποίηση και διεύρυνση -εφόσον χρειαστεί- διατάξεων του Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας του ΕΟΠΥΥ σχετικά με «τις αποζημιώσεις για μετακινήσεις ασθενών και συνοδών αυτών».

Έτσι, θα υπάρξει υγειονομική ασφάλεια, ανάπτυξη και δικαιοσύνη στα νησιά.

9. «Πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης για την ενίσχυση της στελέχωσης προσωπικού ορεινών και νησιωτικών δήμων»

Εισηγητής: Νικόλαος Βρεττός, Μέλος της Επιτροπής

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της 24^{ης} Ιουλίου 2024 επικεντρώθηκε στις **πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης** με στόχο την **ενίσχυση της στελέχωσης προσωπικού σε ορεινούς και νησιωτικούς δήμους**. Η υποστελέχωση αποτελεί σοβαρό πρόβλημα που εμποδίζει την αποδοτική λειτουργία των δήμων και την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στους πολίτες. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, συζητήθηκαν συγκεκριμένα παραδείγματα, προτάσεις και λύσεις για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.

Κύρια Θέματα και Προβληματισμοί:

1. **Υποστελέχωση Δήμων:** Η υποστελέχωση των μικρών νησιωτικών και ορεινών δήμων δημιουργεί σοβαρές δυσλειτουργίες στις υπηρεσίες, ενώ παράλληλα υπονομεύει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Έγιναν αναφορές σε συγκεκριμένα παραδείγματα δήμων, όπου ο αριθμός των υπαλλήλων είναι εξαιρετικά χαμηλός, όπως ο Δήμος Πάτμου, ο Δήμος Λειψών, ο Δήμος Τήλου και ο Δήμος Αγαθονησίου.
2. **Κινητικότητα Υπαλλήλων και Προσλήψεις:** Έγινε εκτενής αναφορά στο σύστημα κινητικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και τονίστηκε ότι το υπάρχον πλαίσιο δεν διευκολύνει την προσέλκυση προσωπικού στις απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές. Προτάθηκε η παροχή εξαιρέσεων για τους υπαλλήλους, που επιλέγουν να μετακινηθούν προς νησιωτικούς και ορεινούς δήμους.
3. **Πρόγραμμα Οργανογραμμάτων:** Πολλοί ομιλητές υποστήριξαν την ανάγκη για **αναπροσαρμογή των οργανογραμμάτων** των δήμων, ώστε να περιλαμβάνουν υψηλότερα ποσοστά υπαλλήλων κατηγορίας ΠΕ (Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης) και ΤΕ (Τεχνολογικής Εκπαίδευσης), καθώς και να καλύπτονται βασικές εξειδικευμένες θέσεις που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία τους.
4. **Κίνητρα για Στελέχωση:** Συζητήθηκε η ανάγκη για την παροχή **οικονομικών και άλλων κινήτρων** στους υπαλλήλους που επιλέγουν να υπηρετήσουν σε απομακρυσμένες περιοχές. Ειδικότερα, η αυξημένη μοριοδότηση και τα **μισθολογικά κίνητρα** κρίθηκαν απαραίτητα για να προσελκύσουν

ενδιαφερόμενους υποψηφίους.

5. **Τεχνική Βοήθεια για Μικρούς Δήμους:** Έγινε πρόταση για τη δημιουργία **Δομών Τεχνικής Βοήθειας** στις Περιφέρειες, οι οποίες θα στηρίξουν τους μικρούς δήμους στη διενέργεια διαγωνισμών και στην εκπόνηση μελετών για αναπτυξιακά έργα. Αυτές οι δομές θα καλύψουν το κενό που υπάρχει, λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού στους δήμους.
6. **Οικονομική Βιωσιμότητα των Δήμων:** Οι συμμετέχοντες επεσήμαναν την ανάγκη για **αυξημένη χρηματοδότηση** και **οικονομική ενίσχυση** των δήμων, καθώς οι περισσότεροι δυσκολεύονται να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες τους, ειδικά κατά την τουριστική περίοδο. Η αυξημένη τουριστική κίνηση στα νησιά δημιουργεί πρόσθετες πιέσεις στις υποδομές και τις υπηρεσίες, ενώ οι δήμοι δεν έχουν επαρκή πόρους για να τις διαχειριστούν.
7. **Συνεργασία Κεντρικής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης:** Ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Θεόδωρος Λιβάνιος εξέφρασε τη βούληση να ενισχύσει τη συνεργασία του Υπουργείου με τους δήμους και τις Περιφέρειες. Υποστήριξε ότι οι προτάσεις που κατατέθηκαν στη συνεδρίαση θα ληφθούν υπόψη για την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών.

Προτάσεις των Εκπροσώπων Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

- **Ιωάννης Τρεπεκλής (Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων):** Ο κ. Τρεπεκλής τόνισε την ανάγκη να ενισχυθεί η στελέχωση των δήμων των Ιονίων Νήσων, ειδικά λόγω της αυξημένης τουριστικής κίνησης. Προβλήματα καταγράφονται στις υποδομές (ύδρευση, συγκοινωνίες) και στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. Η υποστελέχωση επηρεάζει αρνητικά τη λειτουργία των υπηρεσιών, καθιστώντας δύσκολη την παροχή βασικών υπηρεσιών.
- **Λάζαρος Κυρίζογλου (Πρόεδρος ΚΕΔΕ):** Ο κ. Κυρίζογλου πρότεινε τη δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου για τους μικρούς νησιωτικούς και ορεινούς δήμους, με στόχο την ενίσχυση της αυτονομίας και τη μείωση της γραφειοκρατίας. Υποστήριξε επίσης ότι η στέγασση των υπαλλήλων σε αυτές τις περιοχές είναι ένα από τα κύρια εμπόδια για την προσέλκυση προσωπικού.
- **Σωκράτης Κεφαλογιάννης (Πρόεδρος Επιτροπής Ορεινών Δήμων της ΚΕΔΕ):** Ο κ. Κεφαλογιάννης αναφέρθηκε στην ανάγκη για **ειδικά προγράμματα κινήτρων** για τους νέους αποφοίτους, ώστε να επιστρέφουν στους ορεινούς δήμους. Προτάθηκε επίσης η επαναφορά των **Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΥΔΚ)**, οι οποίες καταργήθηκαν με το πρόγραμμα "Καλλικράτης", δημιουργώντας κενά στην υλοποίηση έργων.

Εισήγηση:

Η συγκεκριμένη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών, ανέδειξε για άλλη μια φορά τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ορεινοί και νησιωτικοί δήμοι στην Ελλάδα, με κύριο ζήτημα την **υποστελέχωση** και τις οικονομικές πιέσεις. Η επιτυχία της τοπικής αυτοδιοίκησης, ειδικά σε αυτές τις περιοχές, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εφαρμογή **ολοκληρωμένων πολιτικών στήριξης** και ενίσχυσης της στελέχωσης. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών προτείνονται τα εξής:

1. **Εξαιρέσεις στο Σύστημα Κινητικότητας:** Η Κυβέρνηση πρέπει να επανεξετάσει το σύστημα κινητικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και να δημιουργήσει εξαιρέσεις που θα επιτρέπουν την **εθελοντική μετακίνηση** υπαλλήλων σε απομακρυσμένες περιοχές, χωρίς τους τρέχοντες περιορισμούς.
2. **Δημιουργία Κινήτρων:** Η θέσπιση **μισθολογικών κινήτρων** και η **αυξημένη μοριοδότηση** για τις κενές θέσεις στους ορεινούς και νησιωτικούς δήμους, πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, καθώς θα προσελκύσει προσωπικό σε αυτές τις δύσκολες περιοχές.
3. **Τεχνική Βοήθεια:** Η δημιουργία **Δομών Τεχνικής Βοήθειας** στις Περιφερειακές Ενότητες, θα προσφέρει τη δυνατότητα στους μικρούς δήμους να εκτελούν έργα και να διενεργούν διαγωνισμούς με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού.
4. **Αναπροσαρμογή Οργανογραμμάτων:** Τα οργανογράμματα των δήμων πρέπει να **αναπροσαρμοστούν**, ώστε να περιλαμβάνουν υψηλότερα ποσοστά υπαλλήλων εξειδικευμένων κατηγοριών (ΠΕ, ΤΕ), καλύπτοντας κρίσιμες ειδικότητες.
5. **Συγκράτηση του Προσωπικού:** Οι νέες προσλήψεις θα πρέπει να συνοδεύονται από μηχανισμούς που αποτρέπουν την **πρόωρη αποχώρηση** των υπαλλήλων, ενώ η δημιουργία **στεγαστικών λύσεων** (π.χ. επιδότηση ενοικίου, παροχή κατοικίας) είναι απαραίτητη για τη συγκράτηση προσωπικού στις απομακρυσμένες περιοχές.
6. **Χρηματοδοτικά Εργαλεία:** Απαιτείται η ενίσχυση των δήμων μέσω ειδικών χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία θα ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις των τουριστικών περιόδων, αλλά και στις ιδιαίτερες ανάγκες των απομακρυσμένων περιοχών.

Η εφαρμογή αυτών των μέτρων θα συμβάλει στη βελτίωση της στελέχωσης, θα δώσει ώθηση στην τοπική αυτοδιοίκηση και θα ενισχύσει τη συνολική ανάπτυξη των

απομακρυσμένων περιοχών της χώρας.

Θέσεις Δημοκρατικού Πατριωτικού Κινήματος ΝΙΚΗΣ

Διαβάζοντας τα πρακτικά και λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις που παρουσιάστηκαν, είναι σαφές ότι η υποστελέχωση στους ορεινούς και νησιωτικούς δήμους είναι ένα πολύπλευρο πρόβλημα που συνδέεται με τις ιδιαίτερες γεωγραφικές και οικονομικές συνθήκες αυτών των περιοχών. Η διαχείριση της στελέχωσης απαιτεί μια πιο **ευέλικτη και πολυδιάστατη προσέγγιση**. Εκτός από τις λύσεις που προτάθηκαν στη συνεδρίαση, παραθέτω ορισμένες επιπλέον προτάσεις που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη λύση του προβλήματος:

1. Ψηφιακή Ενίσχυση Υπηρεσιών

- **Πλήρης ψηφιοποίηση βασικών δημοτικών υπηρεσιών:** Η εκτεταμένη χρήση ψηφιακών εργαλείων θα μπορούσε να περιορίσει την ανάγκη για φυσική παρουσία υπαλλήλων σε πολλές υπηρεσίες των δήμων, όπως τα ΚΕΠ ή τις αιτήσεις πολιτών, εξοικονομώντας πόρους.
- **Δημιουργία απομακρυσμένων κέντρων υποστήριξης:** Αυτά τα κέντρα θα μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες μικρών δήμων και απομακρυσμένων περιοχών, επιτρέποντας τη διεκπεραίωση πολλών λειτουργιών χωρίς φυσική παρουσία.

2. Κίνητρα για Νέους Εργαζομένους

- **Στόχευση σε νέους εργαζομένους με προγράμματα ειδικής εκπαίδευσης και εργασίας:** Η προσέλκυση νέων μέσα από προγράμματα πρακτικής άσκησης, επιδοτούμενης εργασίας και μοριοδότησης είναι απαραίτητη για να δημιουργηθούν μακροπρόθεσμες λύσεις στελέχωσης.
- **Παράδειγμα Δήμου Φουρνά στην Ευρυτανία:** Ο Δήμος Φουρνά, σε μία απομακρυσμένη ορεινή περιοχή με πληθυσμό που έχει συρρικνωθεί, αποτελεί ένα παράδειγμα όπου η υποστήριξη από την τοπική αυτοδιοίκηση και η παροχή κινήτρων (υποδομές και θέσεις εργασίας) θα μπορούσαν να ανατρέψουν τη φθίνουσα πορεία. Τέτοια παραδείγματα δείχνουν πως η ενίσχυση και η υποστήριξη με νέους εργαζομένους μπορεί να συμβάλει στη συνολική αναζωογόνηση της περιοχής.

3. Προσωρινή Στελέχωση μέσω Εθελοντισμού και Κοινωνικών Προγραμμάτων

- **Προγράμματα εθελοντισμού:** Ένα εθνικό πρόγραμμα εθελοντών με δυνατότητες κοινωνικής προσφοράς, όπου νέοι ή συνταξιούχοι με

εξειδικευμένες γνώσεις θα μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες στους δήμους για περιορισμένο διάστημα.

4. Βελτιωμένη Πολιτική Στέγασης και Υποδομών

- **Παροχή κατοικιών για υπαλλήλους και πολύτεκνες οικογένειες:** Εκτός από την προσωρινή στέγαση, οι **μόνιμοι υπάλληλοι των δήμων και ιδιαίτερα οι πολύτεκνες οικογένειες** θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δημοτικά σπίτια ή επιδοτούμενες κατοικίες. Η προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται σε οικογένειες με περισσότερα από τρία παιδιά, προσφέροντας οικονομική και κοινωνική σταθερότητα, κάτι που θα καθιστά ελκυστική την παραμονή σε αυτές τις περιοχές.
- **Εγκατάσταση οικίσκων σε απομακρυσμένα νησιά με ενεργειακά φιλικές παροχές (sustainability):** Σε απομακρυσμένα νησιά, όπου είναι δύσκολη η ανέγερση μόνιμων κατοικιών, η **εγκατάσταση οικίσκων με φιλικές προς το περιβάλλον ενεργειακές παροχές** θα μπορούσε να αποτελέσει άμεση λύση. Οι οικίσκοι αυτοί θα είναι αυτόνομοι από πλευράς ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών, όπως ηλιακά πάνελ και ανεμογεννήτριες, προσφέροντας ένα βιώσιμο περιβάλλον διαμονής για τους υπαλλήλους που εργάζονται στα νησιά. Έτσι, η **βιωσιμότητα (sustainability)** συνδυάζεται με τη λύση της στέγασης και την πράσινη ανάπτυξη.
- **Δημιουργία υποδομών για προσωρινή διαμονή:** Επιδότηση ενοικίων ή δημιουργία υποδομών διαμονής για υπαλλήλους (π.χ. ξενώνες), έως ότου κατασκευαστούν μόνιμες κατοικίες για όσους εργάζονται στους δήμους.

5. Εξειδικευμένες Προσλήψεις με Ευέλικτους Όρους

- **Ευέλικτες συμβάσεις εργασίας:** Πρόσληψη προσωπικού με ειδικές συμβάσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες κάθε περιοχής, προσφέροντας καλύτερες οικονομικές απολαβές και ευέλικτες συνθήκες εργασίας.
- **Προσλήψεις ειδικού σκοπού:** Ετήσιες προκηρύξεις για στελέχη με εξειδικευμένες γνώσεις (μηχανικοί, γιατροί, κ.λπ.), όπου οι συμβάσεις θα είναι για ορισμένο χρόνο, αλλά με δυνατότητα παραμονής σε περίπτωση επιθυμίας.

6. Αναβάθμιση Τοπικών Συνεργασιών

- **Συνεργασία μεταξύ δήμων:** Οι μικροί νησιωτικοί και ορεινοί δήμοι θα μπορούσαν να συνεργάζονται για την πρόσληψη προσωπικού που θα εξυπηρετεί περισσότερους από έναν δήμο, μειώνοντας τα κόστη και

αυξάνοντας την απόδοση των υπηρεσιών.

- **Συνεργασία με ιδιωτικό τομέα:** Ο ιδιωτικός τομέας, μπορεί να εμπλακεί στην ανάπτυξη των δημοτικών υπηρεσιών και στην παροχή κινήτρων για νέες προσλήψεις, μέσω προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR).

7. Αποκέντρωση και Ενίσχυση Τοπικής Αυτονομίας

- **Αυξημένη αποκέντρωση πόρων και αρμοδιοτήτων:** Οι μικροί δήμοι πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτονομία, ειδικά ως προς τη δυνατότητα να διαχειρίζονται τα δικά τους οικονομικά και διοικητικά θέματα, ώστε να ανταποκρίνονται ταχύτερα στις τοπικές ανάγκες.
- **Δυνατότητα τοπικών φόρων:** Παροχή δυνατότητας στους δήμους να επιβάλουν τοπικούς φόρους, όπως σε τουριστικές υπηρεσίες ή άλλες δραστηριότητες, ώστε να αυξήσουν τα έσοδα τους και να υποστηρίξουν το προσωπικό και τις υποδομές.

Συμπέρασμα:

Οι παραπάνω προτάσεις στοχεύουν στην **ενίσχυση της στελέχωσης και των υποδομών** στους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την **πράσινη ανάπτυξη** όσο και τις **κοινωνικές ανάγκες** των εργαζομένων. Με την **εγκατάσταση βιώσιμων οικίσκων**, την **παροχή κατοικιών για όλους τους υπαλλήλους και ιδιαίτερα για πολύτεκνες οικογένειες** και τη λήψη παραδειγμάτων όπως ο Δήμος Φουρνά, μπορούν να επιτευχθούν μακροπρόθεσμες λύσεις, που θα συνδυάζουν τη **βιωσιμότητα** με την **κοινωνική και οικονομική σταθερότητα**.

10. «Πολιτιστική Πολιτική και Περιφερειακή Ανάπτυξη»

Εισηγητής: Ιωάννης Κόντης, Μέλος της Επιτροπής

Πολιτισμός είναι το σύνολο των υλικών και πνευματικών δημιουργημάτων που παράγονται από έναν λαό ή μια κοινωνία, κατά την διάρκεια της Ιστορικής του εξέλιξης. Περιλαμβάνει τα ήθη, τα έθιμα, την τέχνη, τη θρησκεία, τις γνώσεις, τις αξίες, τους νόμους και τους θεσμούς, όσα δηλαδή διαμορφώνουν την ταυτότητα και την καθημερινή ζωή μίας κοινωνίας.

Ο πολιτισμός εξελίσσεται με τον χρόνο και επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η γεωγραφία, οι ιστορικές συγκυρίες και οι αλληλοεπιδράσεις με άλλους πολιτισμούς. Έχει κεντρική σημασία για την ανάπτυξη της κοινωνίας και την κατανόηση του κόσμου γύρω μας.

Σήμερα, με λύπη μας βλέπουμε ότι η κοινωνία μας απομακρύνεται από τις ηθικές και πολιτισμικές μας αξίες. Οι νέοι δεν γίνονται αποδέκτες και κοινωνοί των παραδόσεων μας και των ιστορικών μας καταβολών και όλο και περισσότερο στρέφονται προς πρότυπα, τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με τις καταβολές μας.

Η λέξη «Έθνος», η οποία έχει άμεση και αλληλένδετη σχέση με τον πολιτισμό, έχει διαστρεβλωθεί και της έχουν αποδοθεί οι χειρότερες έννοιες, από συγκεκριμένα κέντρα, τα οποία ως στόχο έχουν την αποδόμηση της κοινωνίας μας και την αφαίρεση του πατριωτικού συναισθήματος και αντίληψης των Ελλήνων, κάτι βέβαια που συμβαίνει σε παγκόσμιο επίπεδο ταυτόχρονα.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Ο πολιτισμός αποτελεί την βάση της εθνικής μας ταυτότητας. Τα κοινά ήθη και έθιμα, η γλώσσα, η θρησκεία, οι αξίες, δημιουργούν έναν κώδικα κοινό, που ενώνει τα μέλη ενός Έθνους. Μέσω αυτών των κοινών πολιτιστικών χαρακτηριστικών, τα άτομα νοιώθουν ότι ανήκουν σε μια κοινότητα με κοινούς στόχους και ιστορικές αναφορές.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

Ο πολιτισμός συμβάλλει στην εσωτερική συνοχή ενός έθνους. Όταν τα μέλη ενός έθνους μοιράζονται παρόμοιες πολιτιστικές εμπειρίες, ενισχύεται το αίσθημα της ενότητας και της αλληλεγγύης.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Ο πολιτισμός παίζει καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης, ιδιαίτερα μέσω της τέχνης, της λογοτεχνίας και της Ιστορίας, που ενισχύουν την κατανόηση του παρελθόντος και την κοινή μνήμη.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΆΛΛΑ ΈΘΝΗ

Ο πολιτισμός λειτουργεί επίσης ως ένα μέσο διάκρισης ενός έθνους από άλλα έθνη. Τα ιδιαίτερα πολιτιστικά χαρακτηριστικά ενός έθνους το διαφοροποιούν από άλλες εθνότητες, ενισχύοντας έτσι τηαίσθηση της μοναδικότητας και της ανεξαρτησίας και αποτελούν το μέσο, με το οποίο το έθνος διαμορφώνει, εκφράζει και διαφυλάσσει την ταυτότητά του.

Επειδή σήμερα, τα σχολεία μας δεν διδάσκουν όπως θα έπρεπε τους μαθητές, σχετικά με τον πολιτισμό και τις αξίες μας, και επειδή ακόμη και η ιστορία μας αρχίζει να διαγράφεται, και να παραλλάσσεται, εμείς ως κόμμα θέτουμε ως πρώτο στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και προώθησης του Ελληνικού πολιτισμού, μέσω των σχολείων και των πανεπιστημίων μας. Θεωρούμε ότι είναι μια κρίσιμη στρατηγική για την διατήρηση και ενίσχυση της πολιτισμικής μας ταυτότητας και κληρονομιάς.

Η εκπαίδευση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο αυτής της προσπάθειας, καθώς οι μαθητές και οι φοιτητές διαμορφώνουν τις αντιλήψεις τους για τον πολιτισμό, κατά την διάρκεια των σχολικών και ακαδημαϊκών τους χρόνων.

Μπορεί η Παιδεία να κατευθύνεται μέσα από την κεντρική διοίκηση και το Υπουργείο, όμως είναι πολύ σημαντικό να αναλάβουν ταυτόχρονα ρόλο οι Περιφέρειες και οι Δήμοι, συνδυασμένα και υποστηρικτικά.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

1. Εισαγωγή πολιτιστικών μαθημάτων.

Ενίσχυση των μαθημάτων ιστορίας, τέχνης, λογοτεχνίας, και αρχαιολογίας, με πιο εκτενή προγράμματα, που εμβαθύνουν στην ελληνική πολιτιστική κληρονομιά. Φυσικά, όχι μόνο για την αρχαιότητα, αλλά και την βυζαντινή περίοδο, τον νεοελληνικό πολιτισμό και την σύγχρονη τέχνη.

2. Διαθεματική διδασκαλία.

Ο πολιτισμός μπορεί να εισαχθεί σε διαθεματικές δραστηριότητες, όπου τα μαθήματα φιλολογίας, ιστορίας, και καλλιτεχνικής αγωγής συνεργάζονται, για να παρουσιάσουν στους μαθητές ένα πολυδιάστατο πολιτιστικό περιβάλλον. Εδώ οι Περιφέρειες μπορούν να προγραμματίζουν και να συντονίζουν επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και πολιτιστικά κέντρα της περιφέρειάς τους, για τα σχολεία τα οποία υπάγονται σε αυτήν.

3. Δημιουργία μαθητικών πολιτιστικών ομάδων.

Ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών σε θεατρικές και μουσικές ομάδες, λέσχες βιβλίου και κινηματογραφικούς ομίλους. Αυτές οι δραστηριότητες θα συμβάλλουν

στην καλλιέργεια των πολιτιστικών δεξιοτήτων των μαθητών.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ.

1. Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων.

Δημιουργία προγραμμάτων, που θα εστιάζουν στη ζωγραφική, τη γλυπτική και τις παραδοσιακές τέχνες και χειροτεχνίες, όπου οι μαθητές θα μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες, που σχετίζονται με την πολιτιστική παραγωγή.

2. Εκθέσεις μαθητικών έργων

Διοργάνωση σχολικών εκθέσεων, όπου οι μαθητές θα μπορούν να παρουσιάσουν τις δημιουργίες τους σε ζωγραφίες, φωτογραφία και άλλες μορφές τέχνης, πάντα υπό την αιγίδα και οργάνωση των κατά τόπους Περιφερειών.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ.

1. Δημιουργία προγραμμάτων σπουδών με εστίαση στον πολιτισμό.

Προγράμματα σπουδών στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Στα Πανεπιστήμια, στα τμήματα φιλολογίας, ιστορίας, αρχαιολογίας και τέχνης, να παρέχονται ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών, που θα επικεντρώνονται στον ελληνικό πολιτισμό, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

2. Προγράμματα πολιτιστικής διαχείρισης.

Δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων, που θα εξειδικεύονται στην διαχείριση πολιτιστικών ιδρυμάτων και οργανισμών, εφοδιασμένα με γνώσεις στον τομέα της πολιτιστικής οικονομίας, και της πολιτιστικής διπλωματίας.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1. Συνεργασίες με μουσεία και πολιτιστικούς οργανισμούς .

Τα πανεπιστήμια μπορούν να συνεργάζονται με μουσεία, πολιτιστικά κέντρα και θέατρα, για να προσφέρουν στους φοιτητές πρακτικές ευκαιρίες, όπως εργασίες ή πρακτικές ασκήσεις, ενισχύοντας έτσι την πρακτική τους κατάρτιση στον πολιτιστικό τομέα.

2. Ερευνητικά προγράμματα για τον ελληνικό πολιτισμό.

Δημιουργία ειδικών ερευνητικών προγραμμάτων που θα εξετάζουν πτυχές της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, προσελκύοντας ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. Φοιτητικά πολιτιστικά φεστιβάλ.

Διοργάνωση φοιτητικών φεστιβάλ, τα οποία θα περιλαμβάνουν φοιτητικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εκθέσεις τέχνης και κινηματογραφικές προβολές, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των φοιτητών σε πολιτιστικές εκφράσεις.

2. Δημιουργία πολιτιστικών συλλόγων.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ.

1. Ψηφιακή διδασκαλία πολιτιστικών μαθημάτων.

Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών, για την ενίσχυση της πολιτιστικής διδασκαλίας σε σχολεία και πανεπιστήμια. Αρχεία με εικονικές περιηγήσεις και διαδραστικά μαθήματα πολιτισμού.

2. Εφαρμογές επταυξημένης πραγματικότητας (AR) και εικονικής πραγματικότητας (VR).

Χρήση των τεχνολογιών αυτών μέσω προγραμμάτων των Περιφερειών για συνεργασία με τα σχολεία και τα πανεπιστήμια της περιοχής τους. Υπάρχουν διαθέσιμα κονδύλια από την ΕΕ.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.

Ενθάρρυνση της συμμετοχής των ελληνικών σχολείων και πανεπιστημίων σε διεθνή προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών και καθηγητών σε τοπικό επίπεδο (οι Ισπανοί και οι Πορτογάλοι το κάνουν σε επίπεδα επαρχιών ή νομών με τις αντίστοιχες περιφέρειες τους), όπου η ελληνική πολιτιστική κληρονομιά θα διαδίδεται παγκοσμίως και οι Έλληνες μαθητές θα έρχονται σε επαφή με άλλους πολιτισμούς.

Συνεργασία με ξένα πανεπιστήμια και ιδρύματα.

Οι περιφέρειες επίσης θα πρέπει να αναβαθμίσουν την προσπάθεια της ανάδειξης των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων που ευρίσκονται στην δικαιοδοσία τους, βελτιώνοντας τις υποδομές και την πρόσβαση προς αυτές, αλλά και τις προσφερόμενες υπηρεσίες και την προώθηση τους μέσω των σόσιαλ μίντια και ψηφιακών περιηγήσεων.

Θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία μας στους Έλληνες, αντί της σημερινής υποχρέωσης καταβολής αντιτίμου για είσοδο.

Είναι επίσης προς όφελος τω περιοχών της κάθε περιφέρειας, η συνεργασία με πόλεις του εξωτερικού, που διαθέτουν παρόμοια πολιτιστικά χαρακτηριστικά και να

προωθούν κοινές δράσεις και ανταλλαγές πολιτιστικών έργων και συνεργασίες με διεθνείς πολιτιστικούς οργανισμούς.

Ενίσχυση της τοπικής γαστρονομίας και προβολή της παραδοσιακής ελληνικής κουζίνας, σε συνδυασμό με πολιτιστικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις, προβάλλοντας τα οφέλη της ελληνικής κουζίνας για την υγεία των ανθρώπων και προσελκύοντας με αυτόν τον τρόπο τουρίστες από όλο τον κόσμο, ενισχύοντας τον πολιτιστικό τουρισμό.

Πρωώθηση της τοπικής χειροτεχνίας και των παραδοσιακών τεχνών, μέσω προγραμμάτων στήριξης των τοπικών τεχνητών και της προβολής των προϊόντων τους, όπως υφαντά, ξυλόγλυπτα, κεραμικά, διατηρώντας ταυτόχρονα την πολιτιστική παράδοση της κάθε περιοχής.

ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δημιουργία συμβουλίων πολιτισμού σε κάθε περιφέρεια και δήμο. Τα συμβούλια αυτά θα πρέπει να απαρτίζονται από εκπροσώπους τοπικών πολιτιστικών φορέων, πανεπιστημιακούς, καλλιτέχνες και αρχαιολόγους, σε συνεργασία και με το Υπουργείο Πολιτισμού.

Το Συμβούλιο θα καταγράφει την τοπική πολιτιστική κληρονομιά, θα σχεδιάζει την ανάδειξη μνημείων και την σύνδεσή τους με τον τουρισμό. Θα δημιουργούν προτάσεις για την συντήρηση και αξιοποίηση τοπικών πολιτιστικών πόρων.

Ο στόχος θα είναι η αποφυγή επικαλύψεων και η συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, για την στήριξη έργων, με βάση τις τοπικές ανάγκες και προτεραιότητες.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών, που θα συνδέουν αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, μνημεία, θρησκευτικά αξιοθέατα και παραδοσιακούς οικισμούς. Οι διαδρομές αυτές θα πρέπει να έχουν σαφή τουριστικό και πολιτιστικό χαρακτήρα.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ.

Πρωώθηση περισσότερων συμβάσεων ανάμεσα στο Υπουργείο Πολιτισμού και τις Περιφέρειες /Δήμους, για την προστασία, συντήρηση και ανάδειξη των τοπικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων.

Ενίσχυση της συνεργασίας με την τοπική αυτοδιοίκηση, για την ανάπτυξη βιώσιμων έργων με τοπικό, κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο.

ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Κάθε περιφέρεια, σε συνεργασία με τους δήμους της, να στηρίζει την δημιουργία φεστιβάλ με τοπικό πολιτιστικό περιεχόμενο, όπως μουσικές και θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις τέχνης και εκδηλώσεις με παραδοσιακούς χορούς. Στόχος είναι η ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών οικονομικά και η διατήρηση της άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Ενίσχυση τοπικών πολιτιστικών συλλόγων με επιχορηγήσεις για την διοργάνωση εκδηλώσεων και δράσεων, που προωθούν την τοπική κουλτούρα και παράδοση. Με τον τρόπο αυτόν, επιτυγχάνουμε και την δημιουργία κοινωνικής συνοχής μέσα από την πολιτιστική δράση.

Υπάρχουν και άλλοι πολλοί τρόποι συνεργασίας όλων των φορέων με τις Περιφέρειες για την προώθηση του πολιτισμού μας σε όλη την Ελλάδα, αλλά καλό είναι να αρχίσουμε με μία νέα αντίληψη: Αυτή της συμφιλίωσης και της αποποινικοποίησης των λέξεων «Έθνος» και «Εθνικισμός», οι οποίες είναι αλληλένδετες με τον όρο πολιτισμός και πολιτιστική κληρονομιά. Είναι τελείως υποκριτικό να μιλάμε για πολιτιστική κληρονομιά και να αρνούμαστε τους όρους αυτούς.

V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών συνήλθε σε συνεδρίαση την 24^η Σεπτεμβρίου 2024, κατά την οποία εγκρίθηκε, κατά πλειοψηφία, η παρούσα Έκθεση, για την Α' Σύνοδο της Κ' Περιόδου, με τις εισηγήσεις που την συναπαρτίζουν, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 24 Σεπτεμβρίου 2024

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΣ) ΚΟΝΣΟΛΑΣ

Ο Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΟΥ (ΓΙΩΤΑ) ΠΟΥΛΟΥ

Ο Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΜΑΡΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Γιόγιακας Βασίλειος	Σταυρόπουλος Αθανάσιος
Γιώργος Ιωάννης	Αυλωνίτης Αλέξανδρος - Χρήστος
Δημοσχάκης Αναστάσιος (Τάσος)	Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Ζεμπίλης Αθανάσιος	Παναγιωτόπουλος Ανδρέας
Ιατρίδη Τσαμπίκα (Μίκα)	Παππάς Πέτρος
Καββαδάς Αθανάσιος	Σταρακά Χριστίνα
Καππάτος Παναγής	Χνάρης Εμμανουήλ
Κρητικός Νεοκλής	Δελής Ιωάννης
Κωτσός Γεώργιος	Κατσώτης Χρήστος
Μαντάς Περικλής	Μπούμπας Κωνσταντίνος
Μαρκογιαννάκης Αλέξανδρος	Φερχάτ Οζγκιούρ
Μονογυιού Αικατερίνη	Βρεττός Νικόλαος
Πασχαλίδης Ιωάννης	Καραναστάσης Αδαμάντιος
Σούκουλη - Βιλιάλη Μαρία - Ελένη (Μαριλένα)	Κόντης Ιωάννης

